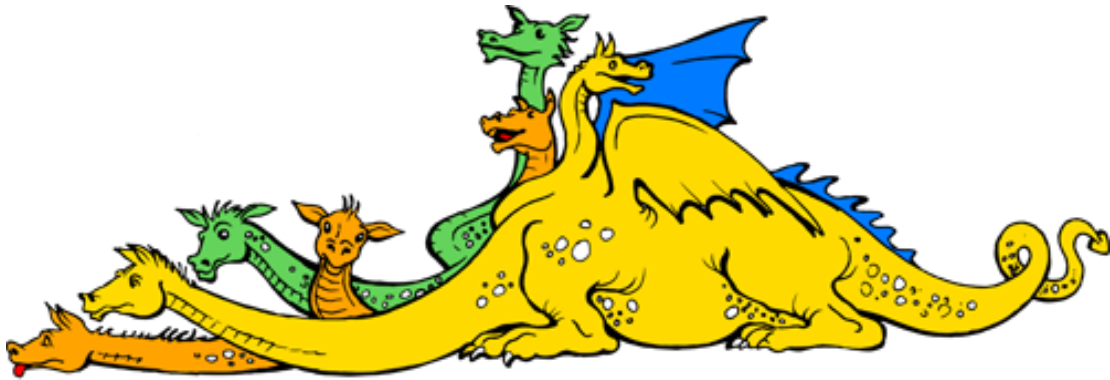

OM 036461

A
SZOMBATHELYI
BENCZÚR GYULA UTCAI ÓVODA

Tiszta szavak, szép jövő
című
Pedagógiai Programja

hatályos: 2025.09.01-től

SZOMBATHELYI BENCZÚR GYULA UTCAI ÓVODA

Intézmény OM-azonosítója: 036461

Készítette a nevelőtestület bevonásával:

**Iker Gabriella
igazgató**

Szombathely, 2025.05.29.

Legitimációs záradék

Fenntartó nevében

**Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének
Kulturális, Oktatási és Civil Bizottsága**

**a Szombathelyi Benczúr Gyula Utcai Óvoda
Tiszta szavak, szép jövő című Pedagógiai Programját**

**..... számú határozatával
jóváhagyta.**

**.....
Dr. László Győző
alpolgármester**

Szombathely, 2025.

A dokumentum jellege: nyilvános

P.h.

Kedves Olvasó!

Pedagógiai programunk kidolgozásakor azon munkálkodtunk, hogy létrehozzunk egy esélyegyenlőséget biztosító, optimizmust, toleranciát sugárzó, szakmailag és feltételrendszerében megalapozott, jól felépített pedagógiai rendszert. A közösen meghatározott célok és feladatok megvalósításán keresztül a gyermek életkori sajátosságaira, személyes igényeire, élményeire, fejlődési tempójára építünk **szorosan együttműködve a családokkal.**

Célunk az önállóan, függetlenül dönteni, cselekedni képes nemzedék felnevelése; kreatív, problémamegoldó gondolkodású, segítőkész, toleráns ember formálása. „Zöld Óvodaként” kiemelten fontosnak tartjuk a természettel harmóniába élő környezettudatos szemlélet és magatartás alapozását, a néphagyományok és szokások ápolását az anyanyelvi nevelés kiemelt szerepét hangsúlyozva.

Mindezen értékek mentén óvodánk hatékony és eredményes nevelést kínál az intézményünket választó szülők óvodáskorú gyermeke számára. Nevelőtestületünk képzettsége, elhivatottsága kimagasló, óvodánk vezetése, óvodapedagógusai, munkatársai olyan személyek, akik nyitottak, folyamatosan tovább képzik magukat, hogy a programunk magas szinten valósuljon meg.

Fontosnak tartjuk, hogy elfogadó attitűddel segítsük a gyermekek személyiségfejlődését úgy, hogy önmaga lehetőségeihez viszonyítva optimálisan fejlődjön, és alkalmassá váljon iskolai tanulmányai megkezdésére.

„Lásd meg gyermekedben a szellemi ajándékot, Adj neki biztonságot és szeretetet,

Hidd el neki a törpét és a tündért, Rossz szóval, gondolattal ne vétkezz ellene.”

(Dr. Kokas Klára)

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége és ebben az óvodák kiegészítő és esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be. Éppen ezért mindnyájunknak nagy a felelősségünk! Fogadjuk el a gyermeket olyannak amilyen, hiszen hatalmas teher a gyermek számára a túlzott elvárás. Ha kell, nyújtsunk segítő kezet, álljunk mellette és szeretettel mutassuk a helyes utat, és adjuk meg a lehetőséget az egészséges önmegvalósításra. Céljainknak közösnek kell lennie az örömteli gyermekkor megteremtésében.

Ennek megvalósítása érdekében számítunk segítő együttműködésükre.

Iker Gabriella igazgató

A SZOMBATHELYI BENCZÚR GYULA UTCAI ÓVODA

Tiszta szavak, szép jövő című

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Mottó:

"Szépen magyarul, szépen emberül."

Győri László

I. BEVEZETŐ

Pedagógiai programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján, a magyar óvodapedagógia, a neveléstörténet hagyományos sajátosságaira építve, és Magyarország alaptörvényének értékeit és a nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeit szem előtt tartva fogalmaztuk meg. Nevelőtestületünk helyzetfeltáró- és elemző tevékenységének eredményeként beépítettük a helyi igényeket és szükségleteket, és ezek ismeretében, valamint a törvényi változások tükrében, folyamatosan aktualizáljuk.

Programunk szerint óvodánk szakmai munkáját a gyermekszeretet, a tisztelet, a megbecsülés és a másság elfogadása jellemzi. A gyermekek egyéni képességeinek, értékeinek kibontakoztatását helyezzük előtérbe, személyiségfejlődésük, illetve fejlesztésük során. Az innováció és a kreatív gondolkodás elengedhetetlen nevelőtestületünk tagjai körében, jellemző ráink a tudás és az ismeretek hatékony megszerzésére, gyarapítására és annak felhasználására való törekvés. Pedagógiai munkánkat szakképzett dajkák és egy pedagógiai asszisztens segítik, akiket elhivatottság, a gyermeki személyiség tiszteletben tartása jellemez. Az óvodapedagógusok és a nevelő munkát segítő alkalmazottak munkája a gyermekek harmonikus fejlesztése és a nevelési célok maradéktalan megvalósítása érdekében minden esetben összehangoltan történik.

Első pedagógiai programunk alapjait 1996-ban dolgoztuk ki, melynek középpontjában a megkésett beszédfejlődésű gyermekek integrált nevelése és fejlesztése állt. A közvetlen társadalmi környezet igényeinek, szükségleteinek, valamint a nevelőtestület beállítódásának

figyelembe vételével jöhetett létre az óvoda sajátos arculatát meghatározó fejlesztő programunk. Ennek szemlélete és a hozzá kapcsolódó módszerek, eszközök most is jelen vannak pedagógiai gyakorlatunkban. 1999-től nevelési rendszerünkben az integrációs törekvések mellett a Waldorf pedagógia elvei is megjelentek. Az intézmény egy csoportjában civil kezdeményezésre 6 évig a Waldorf pedagógia elvei és gyakorlata alapján folyt a gyermekek nevelése.

2005. október 1-től az óvoda pedagógiai programja mind a 4 csoportban az anyanyelvi nevelés kiemelt szerepét hangsúlyozó, az integrált nevelést megvalósító pedagógiai program lett, melyhez szorosan társult a néphagyományok ápolása és a magyar kultúra továbbadása a gyermekek fejlettségi szintjének megfelelően.

2016 óta „Zöld Óvoda” vagyunk, ami jelzi elköteleződésünket a környezettudatos magatartás megalapozása és a fenntarthatóságra nevelés iránt.

2019-ben „Kincses Kultúróvoda” címet nyertünk, mely intézményünk neveléssel kapcsolatos irányultságáról szóló referencia, elismerése annak a pedagógiai munkának, amit óvodánk a kulturális értékek gyermekekkel való megismertetése területén folyamatosan végez.

Pedagógiai programunk állandó részei stabilitást adnak, de időnként bővül új elemekkel, hangsúlyokkal a kihívásoknak és fejlődésnek megfelelően.

Szemléletünk szerint azonban minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.

Pedagógiai programunkból minden érdeklődő tájékozódhat óvodánk nevelésfilozófiájáról, gyakorlati munkájáról, személyi és tárgyi helyzetéről, speciális szolgáltatásainkról. Továbbá arról a pedagógiai értékről, amely neveltségben, tudásban, szociális érettségben megjelenő értéktöbblet.

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet 1. melléklete
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásáról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 26/1997.(IX.3) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásáról
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályáról
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

II. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

1. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az óvoda neve	Szombathelyi Benczúr Gyula Utcai Óvoda
Cím	9700 Szombathely, Benczúr Gyula u. 2.
OM azonosító	036461
Telefonszám	Tel.: 36-94/501-280, 36-94/501-281
E-mail cím	iker.gabriella@benczur.szombathely.hu
Az óvoda fenntartója	Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata
Cím	9700 Szombathely, Kossuth L. u. 1-3.
Telefonszám	Tel.: 36-94/520-100
Az óvoda csoportjainak száma	4 (a jelentkezők életkorához igazodó csoportszerkezettel tiszta, ill. részben osztott)
Az óvoda nyitva tartása	munkanapokon 6:30 órától délután 17:00 óráig

2. AZ ÓVODA TERMÉSZETI KÖRNYEZETE

Óvodánk Szombathely egyik legszebb kertvárosi részén, két patak ölelésében, fő közlekedési út mellett, de mégis védett helyen fekszik, egy csendes zsákutcában. Földrajzi választóvonalat képez az óvoda déli homlokzata felől a volt rohonci vasúti töltés és a kámoni gödör, mely elválasztja a kertvárost a Derkovits lakóteleptől. A közvetlen környezet lehetővé teszi a természetközeli nevelést, és az ehhez fontos szoros érzelmi viszony kialakítását. Rövid sétával elérhető az Arborétum, a kámoni gödör és a Gyöngyös- és Perint-patakokat körülvevő zöld területek.

3. AZ ÓVODA ÉPÜLET - ÓVODAKRÓNIKA

Intézményünk nagy múltú – 1948 óta működő - kertvárosi óvoda. Az óvodaépület Kámon községben (akkor még önálló közigazgatási település) épült un. Schusztter villa. Pagoda tetős, borostyánnal befuttatott villaépület - három szoba, konyha, előtér, parkosított udvar, bukszus-sövénnyel leválasztott gyümölcsös kert - mai szemmel is ideális feltételeket biztosított a gyermekeknek. Vegyes életkorú, 40-45 fős csoportokban, jól elkülöníthető, napirendhez kötődő tevékenységi színterekkel működött. Az 50-es évek végéig a tízórait otthonról hozták, az óvoda csak a folyadékot biztosította a gyermekeknek. A gyümölcsös kert termése frissen került az asztalra, s jutott belőle a téli időszakra is.

Az óvoda működésének fontos támogatója volt a közeli Takarógyár (később LATEX), mely az anyák nagy részének munkahelyét jelentette. Az óvodások ez időben gyakori szereplői voltak a gyár rendezvényeinek. Az óvoda 1967-ig tanügy-igazgatási szempontból a helyi Általános Iskolához tartozott. 1982-től 1991-ig a Maros Utcai Óvoda tagintézményeként látta el a gyermekek nevelését. Önállósága 1991-től biztosított. Óvodánk épületét többszöri átalakítással korszerűsítették 1972-ben, 1992-ben, 1998-ban és 2020-ban, melynek eredményként külső és belső megjelenésében jelentősen megváltozott, folyamatosan bővült. Jelenleg 4 csoportban tornateremmel és szertárral kiegészülve, a tetőtérben egy fejlesztő szobával, a főbejáratnál akadálymentesített feljáráttal, a mai kor igényeinek megfelelő esztétikus külsővel és belsővel rendelkezik.

4. ÓVODAUDVAR

A megújult, de jelenleg is családias léptékű épületet tágas, változatos domborzatú, nagy zöldfelületű óvodaudvar veszi körül, mely a mozgásfejlesztő játékokkal, a szilárd burkolattal együtt jól szolgálja a gyermekek mozgásigényének kielégítését. A kert adottságai révén a gyerekek folyamatosan figyelemmel kísérhetik a természet változásait, a növények fejlődését. Közvetlen tapasztalás útján szerezhethetnek ismereteket az évszakokról, a természeti jelenségekről, követhetik a gyümölcsök érését, az általuk ültetett és gondozott zöldségek fejlődését. Minden udvarrészen homokozók, csúszdák, természetes alapanyagú mozgásfejlesztő és szerepjátékot motiváló játékszerek találhatók. A különböző labdajátékokhoz „Ovi-sport” pálya, kosárlabdapalánk, focikapu, labdabedobók állnak rendelkezésre. A melegebb időszakban trambulinok biztosítanak lehetőséget az ugrálásra és ivókút a felfrissülésre. Az udvaron komposztálók, valamint szelektív hulladékgyűjtő működik. Zöld és Madárbarát Óvodaként rovargarázs, madárodúk, etetők, itatók kihelyezésével és megfigyelésével betekintést nyerhetnek óvodásaink a környéken élő madarak életébe.

5. AZ ÓVODA FELSZERELTSÉGE

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melyeket folyamatosan bővítünk, fejlesztünk. A tárgyak többsége jó minőségű, természetes alapanyagokból készült, ösztönzőleg hatnak a gyermekek tevékenységeire, alkotó fantáziájára. A sokrétű mozgásfejlesztést szolgáló eszközök mind beltéren, mind kültéren magas szinten biztosítják az egészséges mozgásfejlődést.

Egy-egy témakör feldolgozásához kiegészítő és szemléltető eszközök, könyvek, projektor, laptopok állnak a gyermekek és az óvodapedagógusok rendelkezésére. Fénymásolók, nyomtatók, lamináló gép, szkenner és fényképezőgépek, kamera segítik a gyermekmunkák maradandóvá tételét, ill. reprodukálását. A nevelői szobában és az igazgatói irodában elérhető szakkönyvek, internet és számítástechnikai eszközök segítik az óvodapedagógusok felkészülését, tervező munkáját, megteremtve az önképzés alapfeltételeit. Az óvodában felújított tálalókonyha (üzemeltető Hungast Elamen Zrt.), csoportonként mikróhullámú sütők, hűtők állnak rendelkezésre. A mosdók energiatakarékos csaptelepekkel vannak felszerelve, az óvoda egész területén energiatakarékos izzók szolgálnak fényforrásul, melyek elősegítik a fenntarthatóság és környezettudatos szemlélet alakítását.

6. AZ ÓVODA TÁRSADALMI KÖRNYEZETE

Tágabb társadalmi környezet

A városközpontban elhelyezkedő kulturális és művelődési intézmények, építészeti, műemléki szempontból fontos épületek és az azokban szervezett gyermekprogramok 15-20 perces buszos utazással elérhetők. Ezek alkalmasak a közvetlen élmény és tapasztalat nyújtására, lehetővé teszik a tevékenységekben megvalósuló tanulást.

A szűkebb társadalmi környezet

A kámoni kertváros lefedi az óvoda körzetét és az itt élők erős érzelmi szállal kapcsolódnak az óvodához, főleg családi kapcsolódás révén, (ide járt óvodába, itt laknak a szülők, nagyszülők) ezért szívesen választják óvodánkat. Utcánkban működik a Gothard Jenő Általános Iskola, ahova óvodánkból a gyerekek többsége beiskolázásra kerül.

A közeliben intézményekkel - Herényiek Háza, Arborétum, Erdészeti Látogatóközpont, Krisztus Király templom - alkalmanként közös programokat szervezünk.

7. A CSALÁDOK ÉS GYERMEKEK SZOCIOKULTURÁLIS JELLEMZŐI (megfigyelés, beszélgetés alapján)

Az intézményt használó gyerekek 95%-a családi házas övezetből jön, a többi óvodásunk társasházi környezetből érkezik, vagy az integrált ellátás kapcsán irányítják hozzánk. A körzetben élők között gyakori a többgenerációs együttélés (tetőtér beépítés, toldalék megoldás), amely kedvezően hat a gyerekek személyiségfejlődésére. Nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb és ingergazdagabb környezet veszi őket körül. A szülők átlag életkora 30-35 év körül mozog, iskolai végzettségüket tekintve dominál a középfokú vagy magasabb végzettség, kb. egyharmaduk vállalkozást folytat. Életszínvonaluk, anyagi helyzetük elég szórt képet mutat. (50-60%-uk jogosult ingyenes étkezésre). Gazdasági helyzetük változásai a szülők elfoglaltságában is megmutatkozik. A gyermekek többsége teljes családban él, ahol a gyermekek száma átlagosan 2 fő. A gyermekek neveléséhez több család nagyszülői segítséget vesz igénybe, sok családnál ingázó szülő távolléte okoz nehézséget. Az utóbbi években a válások száma emelkedett, ugyanakkor nőtt a több gyermeket nevelő családok aránya is. Következésképpen növekvő mértékű a szociális veszélyeztetettség, és az egzisztenciális gondok következtében kialakult családi funkciózavarok, melyek hátrányosan befolyásolják a

gyermekek érzelmi fejlődését, akiknek felzárkóztatása, egészséges nevelése fontos feladatunkká vált (több egyéni törődés, a családoknak erkölcsi, érzelmi támogatás biztosítása). A szülők igénylik az óvodai életbe való betekintést, bekapcsolódást, ennek érdekében nyitott és közös programokat szervezünk, valamint igényt tartanak a fenntartó által szabályozott szolgáltatás jellegű foglalkozásokra is, melyeket az óvodai életszervezés védelme mellett valósítunk meg. 2013 óta működik Sárkányvár Egyesületünk, melyet a szülők szívesen támogatnak, ezzel segítve az óvoda feltételrendszerének fejlesztését.

Alapító Okiratunknak megfelelő létszámú gyermek fejlődésének a lehetőségét biztosítjuk. Óvodásaink nagy része ép intellektusú, de egyre emelkedik az eltérő beszédfejlődésű, készségfejlődésű, magatartású és beilleszkedésű gyermekek száma.

III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

1. GYERMEKKÉPÜNK

„Keresem a gyermek titkát, és kérdezem:

Hogyan segíthetnék abban, hogy ÖNMAGA lehessen?” (Janus Korczak)

Mindenekelőtt az emberi személyiségből indulunk ki, mely szerint minden ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fejlődését genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások -beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is - együttesen befolyásolják. Az óvodás gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak, melyet igyekszünk olyan gyermekközpontú, befogadó, magas színvonalú és szeretetteljes neveléssel kibontakoztatni, hogy önmagához képest fejlődjön és meglévő hátrányai csökkenjenek. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik harmóniában élnek önmagukkal és környezetükkel. Képesek életkoruknak megfelelő ismeretanyag birtokában - önérvényesítésre és önmegvalósításra- rácsodálkozni a világra. Szeretnénk segíteni a fejlődési ütemükben eltérő gyermekeket is, megőrizve számukra a gyermekkor örömét. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek fogadják el, tolerálják sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség legyen természetes számukra. Ezért

olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetes, és nincs helye az előítéleteknek. Az óvodáskorú gyermek viselkedését érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a vele kapcsolatba kerülő gyermekekkel és felnőttekkel pozitív, kedvező hatások, élmények érjék. Nevelési cél, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában dolgozóknál társra, ha kell, természetes támaszra találjon.

Célunk, hogy gyermekeink kreatív, magabiztos személyekké váljanak, akik jól érzik magukat társaikkal, és a közösségnek színes, építő tagjai. Érzelmeket kifejezni tudó, mások iránt együtt érző, toleráns jegyeket hordozzanak. A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Segít neki abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakción keresztül fejlődik normarendszere, amely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.

Célunk, hogy testi egészségben, boldog felszabadult lélekkel éljék át első ébredéseiket, nyiladozásukat az óvodai évek alatt, mely meghatározó a későbbi életükre, személyiségjegyeik kibontakozására. Nagyon fontos, hogy a gyermekeknek legyen idejük saját tempójuk szerint felfedezni a világot, feldolgozni tapasztalataikból származó élményeiket.

2. ÓVODAKÉPÜNK

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Óvodánk, mint a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés fontos kiegészítője a harmadik életévtől az iskolába lépésig. Pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez, neveléshez szükséges feltételeket és teljesíti az óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkcióit. Óvodásaink számára megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört a befogadás változatos módszereivel. A játék és a tanulás szorosan összefonódó folyamatának a napirendben megfelelő időt biztosítunk, ezáltal megteremtődik a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés pszichikus feltétele.

Ingergazdag környezetben biztosítjuk a sok érzékszervet igénybe vevő tapasztalatszerzést, cselekedtetést. Kiemeltként kezeljük az anyanyelvi nevelést a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, és az életkor specifikus műveltségterületek közvetítését. Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a pedagógusok és a

nevelő munkát közvetlenül segítők személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását. A nevelésünkben alkalmazott összehangolt pedagógiai tartalmak a gyermekek személyiségéhez igazodnak és biztosítják az egyenlő hozzáférés lehetőségét, az egyéni készségek, képességek kibontakoztatását a gyerekek fejlődésének nyomon követésével.

3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Általános célok:

- Elősegíteni óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is)
- Személyiségük sokoldalú fejlesztése során csökkenteni esetleges hátrányaikat, megelőzni magatartásproblémáikat, érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes környezetben, gyermekközpontú neveléssel, pozitív személyiségvonások megerősítésével.
- Egyéni fejlődési ütemük támogatásával, kulcskompetenciáik megerősítésével a fejlesztési lehetőségeket maximálisan kihasználva, változatos módszerek komplex alkalmazásával megalapozni az iskolai tanuláshoz szükséges képességeiket.
- Az egészséges életmódra, a környezet védelmére, annak megszerettetésére való neveléssel, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások megalapozása, formálása.
- Biztosítani intézményen belül a szegregációmentessége, az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés lehetőségét.
- A szocializáció megalapozásával, a mindennapi élettel járó közösségi szabályok elfogadtatása, viselkedési kultúra átadása.

Speciális célok:

- Olyan környezet teremtése az integrált óvodai nevelés folyamatában, ahol az egészséges és a másképpen fejlődő gyermekek kommunikációs készsége, alkalmazkodó képessége, együttműködése ép minta hatására fejlődik.
- Támogató környezetben valósul meg a sérült képességek kompenzációja, korrekciója, az ép funkciók maximális fejlesztése. Egyénre szabott speciális készségfejlesztés integráltan (csoporton belül), logopédiai, gyógypedagógiai, fejlesztőpedagógiai ellátás pedig részszegegrációban zajlik (egyéni és mikro-csoportos formában).

- A kiemelt figyelmet érdemlő (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, SNI, MBT, tehetséges) gyermekek inkluzív, integrált nevelése mellett, az óvodai ellátásban megjelenő migráns (multikulturális vagy interkulturális), gyermekek beilleszkedésének, identitástudatának segítése.

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

Általános alapelvek:

- Kiemelten kezeljük a kisgyermek emberi méltóságának és jogainak biztosítását és tiszteletben tartását.
- A pedagógiai önállóságra épülő, sokszínű nevelési eljárásunk lehetővé teszi és segíti a gyermekek személyiségfejlődését az egyéni képességek kibontakoztatását, szem előtt tartva az életkorspecifikus jellemzőket.
- A testi, szociális és értelmi képességek alakításánál a gyermeki közösségben végezhető sokszínű és mással nem helyettesíthető játék dominál.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetet megteremtjük.
- Az óvodapedagógus - és a gyermekekkel foglalkozó felnőttek - magatartása, beszéde legyen mindenkor követésre méltó, modellértékű.

Speciális alapelvek:

- Az egyenlő hozzáférés biztosításával történjen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése.
- Az együttnevelkedés, befogadás, az inkluzív nevelés elve domináljon a bármiféle hátránnyal, testi vagy lelki sérüléssel élő, különböző etnikumú, kultúrájú gyerekek nevelésében.
- A sérülésspecifikus ellátás során szem előtt tartjuk a 3-6/7 éves gyermekek fejlődési és személyiségfejlődési jellemzőit, és a nevelési, fejlesztési célokat ennek rendeljük alá.
- Migráns gyermekek nevelése során figyelembe vesszük a kulturális hovatartozásból adódó különbségeket, biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Általános feladatok:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése, szükségleteinek kielégítése, valamint az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettség elérésének biztosítása az óvodáskor végére.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása.
- Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés biztosítása.
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA - EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

Az életmód olyan magatartások tevékenységek összessége, melyek meghatározzák életminőségünket. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása, és a gyermekek testi fejlődésének elősegítése érdekében, már ebben az életkorban is kiemelt jelentőséggel bír a helyes a mintaadás, a megfelelő szokások, szabályok kialakítása, az egészségtudatos gondolkodás megalapozása. Az egészséges életmód helyes alakítása érdekében intézményünkben az óvodapedagógusok egységes és korszerű egészségfelfogással és ökológiai szemléletmóddal rendelkeznek, ez a feladat a mindennapi nevelőmunka szerves részét képezi.

Az egészséges életmód alakításának feladata:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgások fejlődésének elősegítése.
- Testi képességeik fejlődésének segítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

- Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Elemei:

- mozgás, edzés
- gondozás
- egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezettudatos életvitel, környezetvédelem és -óvás
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Óvodapedagógusaink feladata:

- Elősegítjük a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődését.
- Odafigyelünk gyermekeink egészségének óvására, védelmére. Ennek érdekében az életkornak megfelelő egészség megőrzési szokásokat alakítunk ki, érvényre juttatva az egészségtudatos szemléletet és a preventív gondolkodást.
- Figyelemmel kísérjük a gyermek egészségében bekövetkezett változásokat, törekszünk a testi és lelki tényezők összhangjára.
- Kiszűrjük a gyermeki viselkedésben jelentkező zavarokat, lelki sérüléseket, feltárjuk az okokat, meghatározzuk a segítségadás módját, és a korrekcióban szükség esetén szakember segítségét kérjük.
- Megteremtjük a testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítéséhez szükséges feltételeket, segítjük harmonikus, összerendezett mozgásuk és testi képességeik fejlődését.

- A gondozási folyamatok során is építjük, erősítjük a gyermekekkel való pozitív érzelmi töltetű kapcsolatunkat. A gondozást végző munkatársakkal együttműködve segítjük önállóságuk fejlődését.
- Biztosítjuk a higiénikus, esztétikus, gazdag tevékenységet kínáló, biztonságos környezetet, gondoskodunk a megfelelő minőségű és mennyiségű tárgyi eszközökről és azok karbantartásáról.
- Megteremtjük az aktív elfoglaltság és a pihenés helyes arányát, életkoruknak megfelelő ritmus kialakítását.
- Együttműködünk a családdal, törekszünk a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására, szociális kapcsolatok harmóniájára.
- Segítjük gyermekeinket a természetben megmutatkozó értékek, szépségek felfedezésében, és a természeti környezethez, az ember alkotta környezethez, valamint a saját belső személyes környezetéhez való harmonikus viszony kialakításában.
- Élményekben gazdag komplex tevékenységek során, közvetlen tapasztalatszerzések biztosításával segítjük környezettudatos gondolkodásuk kialakulásának megalapozását. A környezet védelmére, óvására neveljük gyermekeinket.
- A gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez az életkori sajátosságoknak a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelő folyamatos, rugalmas napirenddel és hetirenddel biztosítjuk, a feltételeket.

1.1. MOZGÁS, EDZÉS

A mozgás, a gyermekek alapvető szükséglete, egész óvodai életüket átszövi, amelyre kellő időt és teret biztosítunk biztonságos környezetben.

Célja:

- A gyermek természetes, harmonikus mozgásának fejlesztése játékos formában.
- A mozgás szeretetére épülő egészséges életvitel, életmód igényének kialakítása.

Feladata:

- A különböző mozgásformák elsajátításán keresztül a mozgás megszerettetése, a gyermekek mozgásigényének fenntartása, a mozgáskedv megőrzése.
- A pszichomotoros, kognitív és szociális fejlődés biztosítása.

- A gyermekek testi képességének, és fizikai erőnlétének (kondicionális, koordinációs), valamint mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Óvodapedagógusaink feladata:

- A gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését, edzettségét elsősorban a szabadban végezhető mozgásos tevékenységekkel biztosítjuk.
- Megteremtjük az udvari tornaeszközök, játszóeszközök variálásával a változatos mozgáslehetőségeket, balesetmentes óvodai környezetben.
- Megteremtjük az önállóság gyakorlásának feltételeit.
- A mindennapos mozgás rendszerességét és a napirendbe való beillesztését, kiemelt feladatként kezeljük.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni, élettani szükségleteit.
- Helyet adunk a csoportban végzett differenciált mozgásfejlesztésnek, nagymozgásokból kiindulva haladunk az eszközhasználatot igénylő finom mozgások felé.
- Gyermekeink edzettségének érdekében változatos mozgásformákat, mozgásos játékokat kezdeményezünk, növeljük az aktív tevékenységek szintjét - motoros koordinációfejlesztéssel (spontán lehetőségek és tervezett, szervezett, irányított formák).
- Sétákat, kirándulásokat szervezünk, minden alkalommal ügyelve a természeti környezet megismerésére, védelmére.
- Célrányos gyakorlatokkal, a szabad gyakorlatok megfelelő kivitelezésével odafigyelünk a helyes posztúra kialakítására, a tartáshibák megelőzésére.
- A mozgás megszerettetése érdekében figyelünk arra, hogy a mindennapos mozgás, középpontjában a sok mozgással járó, vidám hangulatú játék álljon.

1.2. GONDOZÁS

A gondozás az óvodai nevelésben nagyon fontos szerepet tölt be, hiszen a kisgyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetük kialakításához. Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit, ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Célja:

Az életkornak megfelelő egészséges életmód szokásainak kialakítása, a gyermekek szükségleteinek kielégítése, egészségük megőrzése.

Feladata:

- A testápolással, étkezéssel, táplálkozással, öltözködéssel, pihenéssel kapcsolatos, életkornak megfelelő szokások kialakítása a betegségek megelőzése érdekében.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő helyes életritmus kialakítása, napi- és heti rend megszervezése.
- Szokás szabályrendszer kialakítása életkori eltérések figyelembevételével.

Óvodapedagógusaink feladata:

- A gyermekeket a gondozási teendők elsajátításában, egyéni fejlődési ütemükre való tekintettel elfogadó, empátikus, nevelő attitűddel segítjük.
- A gondozási teendőkkel kapcsolatos szokások kialakításánál odafigyelünk a következetességre, az állandóságra, a kiszámíthatóságra.
- A napirend keretein belül, a gyermekek életkorához mérten biztosítjuk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzését.
- A gondozási folyamatok közben az óvodapedagógus és az ő munkáját segítő dajka és gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését segítjük.
- A gyermekeket pozitív megerősítéssel, egyéni fejlettségi szintnek megfelelő, egyénre szabott dicsérettel ösztönözzük önállóságra.
- A tiszta, ápoltság megjelenés igényét erősítjük.
- Az önálló öltözködéshez szükséges képességek fejlődését a megfelelő technikák elsajátítása által segítjük.
- Az egészséges táplálkozás szokásainak kialakítását, helyes példamutatással erősítjük.
- Az egészséges fejlődés feltételeként a napi pihenéshez, alváshoz nyugodt, csendes, kellemes légkört biztosítunk.

A gondozás elemei:

- egészséges táplálkozás
- testápolás
- öltözködés

- pihenés, alvás

a. Egészséges táplálkozás

Az egészséges táplálkozás óvodáskorban a növekedés és a fejlődés elengedhetetlen feltétele.

Feladataink az egészséges táplálkozás területén:

- Megalapozzuk a korszerű táplálkozás igényét az egészséges alapanyagok megismertetésével, megszerettetésével. (barna kenyér, korpa, müzli, stb.) Együtt készítünk zöldségtalat, kompót, gyümölcssalátát, szörpöt, stb. Új ízekkel, ételekkel, italokkal ismertetjük meg a gyermekeket.
- Különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítésre (textil abrosz, egyéni teríték/alátét, gyermek méretű edények, kosarak, szalvéták, stb.)
- Figyelemmel kísérjük az étrendet, szükség szerint javaslatot teszünk a változtatásra.
- Folyamatosan biztosítjuk a gyermekek életkorának, egyéni szükségleteiknek megfelelő folyadékbevitelt.
- A szülők támogatásával, heti rendszerességgel gyümölcs- és zöldségnapokat iktatunk be.
- Szerepjátékkal (boltos, piacos, konyhás) elmélyítjük és bővítjük ismereteiket és szokásaikat ezen a területen.
- Beszélgetünk az ételfajták fontosságáról és szervezetükre gyakorolt hatásairól. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a magas cukor, só tartalmú ételek fogyasztásának a veszélyeire. Ösztönözzük a zöldség, gyümölcs és tejtermékek fogyasztását.
- A szülővel és az étkeztetést biztosító szolgáltatóval való megállapodás alapján, az ételallergiás gyermekek számára speciális étrendet biztosítunk.
- A gyermekek eltérő táplálkozási szokásait megismerjük, és azt toleranciával kezeljük.

b. A testápolás

Feladataink a testápolás területén:

- Szükség szerint megtanítjuk gyermekeinknek a tisztálkodás folyamatát, helyes sorrendjét, technikáját, a testápolási szerek rendeltetésszerű használatát. Különös gondot fordítunk a helyes kézmosás és fogápolás elsajátítására.

- Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek egyéni szükségletei, kérései alapján történő segítségnyújtáshoz szükséges bensőséges viszony kialakítására, és a diszkrécióra.
- Figyelemmel kísérjük a testápolási szokások alakulásának fokozatait, az igény, és az igényesség megjelenését, fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.
- A gyermekek testének gondozásához, a bőrápoláshoz, a fogmosáshoz, a hajápoláshoz, az orr tisztításához stb. megfelelő eszközöket biztosítunk, a gyermekek felé szeretettel, óvó kezekkel fordulunk.
- Tudatosítjuk a gyermekekben a tisztaság alapvető fontosságát a betegségek és fertőzések megelőzésében.

c. Az öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is.

Feladataink az öltözködés területén:

- Kiscsoporttól kezdve különös figyelmet fordítunk az öltözködés helyes sorrendjének megtanulására, alkalmazására, ehhez elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk.
- Feltárjuk és megismertetjük a gyerekekkel az összefüggéseket az időjárás és a megfelelő ruházat között.
- Gyermekeinket pozitív megerősítéssel motiváljuk, segítjük önállóságuk kialakítását.
- A szülőkkel együttműködve javaslatot teszünk a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására. Ajánljuk a váltócipő, pizsama, melegítő és váltóruha használatát.

d. A pihenés, alvás

A pihenés, alvás az óvodás gyermek életkori szükséglete, az egészséges fejlődés feltétele.

Feladataink a pihenés, alvás területén:

- Biztosítjuk a nyugodt pihenés feltételeit a csoportszoba átszellőztetésével és az ágyak megfelelő elhelyezésével.
- Minden gyermeknek lehetőséget adunk otthoni ágynemű használatára, erősítve ezzel érzelmi biztonságukat, és segítve nyugodt alvásukat.

- A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítjuk, tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni alvási szokásait.
- Elalvás előtt halk dúdolással, zenével, rövid mesével nyugtatjuk a gyermekeket.
- Alvójátékkal segítjük megnyugtatásukat, de balesetvédelmi okokból ügyelünk arra, hogy az „alvóka” puha és kellő méretű legyen.
- Az előforduló ágybavizeléseket tapintatosan, empátikusan kezeljük.

1.3. EGÉSZSÉGES ÉS BIZTONSÁGOS KÖRNYEZET

A gyermekek egészséges fejlődését segítő lehetőségek megteremtéséhez elengedhetetlen a biztonságos környezet kialakítása.

Célja:

- A gyermekek egészségének, testi épségének megóvása és megőrzése az óvodán belül.
- Az egészséges életmód igényének kialakításához szükséges környezeti feltételek megteremtése.

Feladata:

A gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges balesetmentes, egészséges, és biztonságos, tiszta környezet biztosítása.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Biztonságos berendezési tárgyakkal, játékeszközökkel, biztosítjuk a gyermekek testi épségét. Minden gyermeki tevékenységet állandó figyelemmel kísérünk.
- A gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeljük, a balesetveszély és a fertőzések elkerülése érdekében szükség esetén kezdeményezzük a tisztítást, javítást, cserét.
- Folyamatosan felhívjuk a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a biztonságos közlekedés szabályaira, különösen az udvari, tornatermi, játszótéri játékoknál.
- Megkülönböztetett figyelmet tanúsítunk a szemüveget viselő, és a mozgáskoordináció területén fejlettségi szintjében elmaradást mutató gyermekek esetében.
- A gyermeki szokásokat úgy alakítjuk, hogy a gyermekek megtanuljanak vigyázni saját és mások testi épségére.

- Biztosítjuk a környezet tisztaságát, szükség szerinti fertőtlenítést, odafigyelünk a gyermekek megfelelő öltözkészére, a folyamatos légcserére, szellőztetésre, a megfelelő páratartalomra, a nyugtató hatású, ízléses környezet kialakítására.
- Tudatában vagyunk annak, hogy óvodapedagógusként a gyermekek óvodai környezetének részét képezzük, így fontos, hogy minden esetben megfelelő ellátást tudjunk nyújtani a gyermekeknek. Ennek érdekében:
 - Anamnézis felvételt kérünk a gyermekek egészségi állapotáról. A ritkán előforduló betegségek (allergia, asztmatikus tünetek) szükséges beavatkozási módját elsajátítjuk.
 - Figyelünk a gyermekek testi-lelki állapotának változásaira, szükség esetén értesítjük az óvoda orvosát, illetve a gyermek szüleit.
 - A mentális problémákkal küzdő gyermekek fejlődése érdekében kapcsolatot tartunk a megfelelő szakemberekkel, szükség esetén tanácsukat, segítségüket kérjük.

1.4. A KÖRNYEZETTUDATOS ÉLETVITEL, KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS -ÓVÁS

Célja:

- A természeti és az épített környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások átadása.
- Zöld Óvodaként való működés.
- A környezettudatos magatartás, az okos és mértéktartó felhasználás közvetítése, a fenntartható fejlődés gondolatosságának megalapozása.

Feladata:

- A környezettudatos életvitel iránti igény kialakítása.
- A tágabb és szűkebb környezetünk megóvására, védelmére, tisztán tartására nevelés.
- A környezet iránti pozitív érzelmi viszony erősítése, motiváltság kialakítása.
- Zöld Óvoda érték- és kritériumrendszeréhez való alkalmazkodás.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Zöld ünnepek szervezésével közvetíti az ökológiai szemléletű értékeket, elősegíti a környezettudatos gondolkodás megalapozását, a természeti környezetre, fenntarthatóságra való fókuszálást.

- Segíti a gyermekek természethez, állatokhoz, növényekhez fűződő pozitív töltetű kapcsolatának kialakulását.
- A gyermekeket az élet tiszteletére neveli.
- Lehetőség biztosít arra, hogy a gyermekeknek tapasztalat útján, élményekben gazdag tevékenységeken keresztül erősödjön a természeti, társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszonyuk.
- Tájékoztatja a szülőket az óvodánkban folyó szelektív hulladékgyűjtés lehetőségéről, melyet ők is igénybe vehetnek. Bevonja a családokat az évente meghirdetett intézmény szintű papír-hulladékgyűjtési akcióba.
- Energiatakarékos szemléletet közvetít, felhívja a gyermekek figyelmét a komforttechnikával (víz, villany, fűtés) kapcsolatos helyes magatartási szokásokra.
- Együttműködésre, a másság elfogadására, az empátiára épülő megértésre neveli a gyermekeket.
- Segíti az én-re irányuló mentálhigiénéjük fejlődését (önmaguk elfogadása, pozitív gondolkodás, önismeret, igényesség, önszabályozás, bizalom mások és önmaga iránt, kreativitás).
- Új, modern ökológiai szemléletű ismeretekkel gyarapítja szaktudását, melyet a nevelés során kamatoztat.

1.5. TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE, A VISELKEDÉSI FÜGGŐSÉGEK, A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEKHEZ VEZETŐ SZEREK FOGYASZTÁSÁNAK MEGELŐZÉSE

A szenvedélybetegségek, viselkedési és kémiai függőségek visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és a technikai személyzetnek. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára.

Célja:

A prevenció.

Feladata:

- Életkornak megfelelő problémamegoldó, konfliktuskezelő stratégiák, eljárások, módszerek közvetítése, átadása.
- A gyermekek testi, lelki egészségének megóvása.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Helyes mintaadás.
- Témához kapcsolódó mesék, versek, történetek közvetítése.
- Szabad beszélgetések kezdeményezése a következő alkalmakkor:
 - szabad levegőn való kirándulás alkalmával, kirándulási élmények feldolgozásakor (kirándulás értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, tiszta levegő)
 - egészség hét, zöldség-, gyümölcs hét alkalmával (hogyan vigyázhatunk a testünkre)
 - autómentes nap alkalmával (füstmentesség, jó levegő fontossága)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek mozogni, szívesen kezdeményeznek mozgásos játékokat, kitartók benne.
- Önállóan mosakodnak, törölköznek, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor csak szükséges. Ruhájuk ujját fel- és letűrik, begombolják, kikapcsolják.
- Önállóan használják a WC-t. Vigyáznak a WC, a mosdók rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyükre teszik.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereiket tisztán, rendben tartják.
- Hajukat rendben tartják, szükség esetén segítséget kérnek.
- A zsebkendőt szükség szerint használják, helyesen fújja az orrukát. Könyökhajlatba tüsszentenek, köhögnek.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- Segítenek a csoportszoba szükség szerinti rendezésében.
- Kulturáltan étkeznek, helyesen használják az evőeszközöket, folyadékigényüket kielégítik.
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismerik.
- Önállóan, a megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek. Ruháikat, ágyneműjüket rendben tartják. Hőmérsékletnek megfelelően váltják ruháikat.
- Vigyáznak saját és környezetük tisztaságára, rendjére, segítenek társaiknak, a felnőtteknek.
- Óvják az őket körülvevő élő és élettelen környezetet.
- Ismernek néhány környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmat és próbálják alkalmazni (hulladékszelektálás, újrahasznosítás, komposztálás, energiatakarékos –víz,- áram, -papír - anyaghasználat)

2. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző életkori sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A külvilágból érkező hatások az érzelmek közvetítésén keresztül jutnak el hozzá.

Az óvodába lépéssel életük, nevelésük színtere jelentősen megváltozik, a család mellé fontos tényezővé lép be az új környezet, közösség: az óvoda. Ezzel a gyermek világa kitágul, és megkezdődik számára a szocializáció, a közösségbe való beilleszkedés időszaka, ami számos problémával, nehezen megoldható helyzettel jár együtt. Emiatt elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül, s már a folyamat elejétől kedvező érzelmi hatások érhék.

Személyiségfejlődésükben nélkülözhetetlen a példaértékű értékorientált közösségi nevelés, amely a felnőttek támogatásával megvalósuló óvodai tevékenységek, tapasztalatok során segíti őket az értékek, normák megalapozásában. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be ebben a folyamatban.

Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés célja:

- A gyermekek érzelmi biztonságának megalapozása, fenntartása.
- Erkölcsi, akarati tulajdonságok alakítása, fejlesztése.
- A közösségi együttélés megfelelő szabályainak kialakítása, a szokás- és normarendszer megalapozása.
- A nemzeti identitástudat kialakítása, a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony erősítése.
- Az emberi és természeti környezetben fellelhető értékek tisztelete, megbecsülése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése, a megfelelő ellátás biztosítása.
- Egymás és a másság elfogadása, tisztelete.
- A gyermeki önbizalom erősítése.

Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés feladata:

- Segítse a gyermekeket a szocializációban, az érzelmi életük fejlődésében.
- Segítse a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, „én” tudatának alakulását, önkifejező törekvéseinek megvalósulását.
- Biztosítsa a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását, segítse a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, szokás- és normarendszerének megalapozását.
- Egymás és a másság tiszteletére nevelés.
- Érzelmi biztonság erősítése.
- Környezet értékeinek megbecsülésére nevelés.
- A szűkebb és tágabb környezet megismerésének segítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megfelelő ellátásának, az esélyegyenlőség feltételeinek biztosítása, szükség esetén az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültségű szakemberek bevonása.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Megismerjük a gyermekek igényeit, egyéni jelzéseit, szokásait. Szükség esetén az óvodapszichológust, szociális segítő, fejlesztő pedagógust, logopédust bevonjuk a gyermekek megismerési és fejlesztési folyamatába.
- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, derűs, családi légkört teremtünk, ahol a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek, valamint a felnőtt-felnőtt közti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi.
- A gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez alkalmazkodó, jól szervezett, rugalmas napirendet és hetirendet alakítunk ki, melynek rendszeressége, ismétlődése erősíti a gyermekek érzelmi biztonságát.
- Olyan óvodai életet biztosítunk, melyben sok a közös élmény, tevékenység során alakulnak olyan erkölcsi tulajdonságok, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önzetlenség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, feladattudat, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme.
- Egyszerre segítjük gyermekeink erkölcsi, szociális érzékenységét és „én” tudatának kialakulását, teret adunk önkifejező törekvéseiknek, kreativitásuknak.

- Egyenlő bánásmóddal, elfogadó attitűddel, drámajátékok, gyakorlatok, dramatikus játékok alkalmazásával segítjük őket a különbségek és a másság elfogadásában, különös tekintettel a kiemelt figyelmet érdemlő gyerekekre.
- A gyermekek pozitív, negatív élményeinek, gondolatainak figyelmes meghallgatásával segítjük empátiás készségük fejlődését.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek kielégíthessék társas szükségleteiket, támogatjuk a gyermekek szociális tanulásának lehetőségét, és a baráti kapcsolatok alakulását.
- A közösséggé formálódást elősegítve kialakítjuk, megszervezzük a csoportok ünnepeit, hagyományait, sajátos programjait, illetve kivesszük részünket az óvodai hagyományok, ünnepek, programok szervezéséből, megvalósításából.
- A gyermekek eltérő, sajátos fejlődési ütemét szem előtt tartva, kialakítjuk a csoport állandó értékrendjének megfelelő szokás- és szabályrendszerét.
- Segítjük a gyermekek tevékenységekhez való viszonyának fejlődését.
- Előtérbe helyezzük a gyermekek pozitív tulajdonságait, odafigyelünk arra, hogy bánásmódunk kedves, szeretetteljes, elfogadó, következetes legyen, viselkedésünk nyújtson utánozható modellt.
- Segítjük a gyermekek közösségben való helyének alakulását, önmaga megtalálását, a közösségi élethez szükséges képességek fejlődését, formálódását. (konfliktuskezelés, alkalmazkodó képesség)
- Építünk a gyermeki nyitottságra, lehetőséget adunk a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre való rácsodálkozásra.
- A nemzeti és keresztény ünnepeinkkel, a néphagyományok, népszokások, jeles napok átörökítésével közvetítjük a keresztény kulturális értékeket, erősítjük gyermekeink nemzeti identitástudatát, a szülőföldre való pozitív érzelmi viszonyát, kötődését, mely majd segíti a környezetében található értékek megbecsülésében.
- Segítjük a szűkebb és tágabb környezetének megismerését.
- Lehetővé tesszük a szülők betekintését az óvoda életébe. A szülők számára nyitott, közös programokat szervezünk.

2.1. BEFOGADÁS-BESZOKTATÁS

Az első találkozás az óvodával, annak emberi, érzelmi és tárgyi környezetével, szinte minden gyermek esetében meghatározza és befolyásolja az óvodához fűződő későbbi kapcsolatát. A gyermek óvodai beilleszkedése, későbbi szokásainak kialakítása nagyfokú nevelői tapintatot igényel. Bármely életkorban történik is a befogadás, az empátia, a törődés, a szeretetteljes odafordulás az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

Célunk a folyamat kiegyensúlyozott megélésének a támogatása megfelelő pedagógiai módszerek, eljárások alkalmazásával.

A befogadás, beszoktatás időszakának feladatai:

- Családias, befogadó, szeretetteljes légkör teremtése az újonnan érkezők számára.
- Óvodapedagógusok, szülők közötti őszinte, bizalmon alapuló kapcsolat kiépítése, a gyermek érzelmi biztonságának megalapozása.
- Tájékoztatás nyújtása szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről, pedagógiai programjáról, házirendjéről, a befogadás időszakának jellemzőiről, az óvodáskorba lépő gyermekek viselkedését meghatározó életkori sajátosságokról, várható nehézségekről, az átsegítés módjának feltárása, felmerülő kérdések megválaszolása.
- Lehetőség biztosítása az ismerkedésre, tájékozódás a gyermek szokásairól, érzelmi kapcsolatairól, életének történéseiről, mely segíti majd a befogadást. (anamnézis szülő általi kitöltése, az óvoda és az udvar meglátogatása).
- Homogén kiscsoport szeptemberi indulásánál az első két hétben mindkét óvodapedagógus, dajka folyamatos jelenléte teljes műszakban.
- Megnyugtatóra szolgáló, érzelmi biztonságot nyújtó átmeneti tárgyak befogadása.
- A már beilleszkedett gyermekek támogatása új társaik befogadásában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Jól érzi magát az óvodában, csoportjukban, a közösségben.
- Képesé válnak akarataikat, indulataikat adekvátnan kezelni. Egocentrizmus helyett a „mi tudat” kialakul.
- A szabályokat betartják és betartatják.
- Érdeklődnek egymás iránt, örülnek egymás sikereinek, együttéreznek társaikkal.

- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt, elfogadják az elvárt magatartási formákat, alkalmazkodnak a közösség kialakult szokásaihoz.
- Képesek az együttműködésre, konfliktushelyzetben igyekeznek megoldást találni, elfogadják a másságot.
- Bízhatnak önmagukban és társaikban, barátságok alakulnak.
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, formálódik szülőföldhöz való kötődésük.
- Választanak és döntenek ismert helyzetben, és törekednek az igazmondásra, önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.

3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés a mindennapjaink részét képezi. Az egész óvodai nap folyamán spontán - és a pedagógusok által tudatosan szervezett - tevékenységi formák keretében valósul meg. Az értelmi és az anyanyelvi nevelés szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Összefüggésük abban rejlik, hogy a mozgás, a beszéd és a gondolkodás fejlődése szoros kölcsönhatásban vannak egymással.

3.1. ANYANYELVI FEJLESZTÉS, NEVELÉS

„Nyelvében él a nemzet!” (Köváry László)

Az ember a beszéd által válik interaktívvá. A beszéd és a kommunikáció a kapcsolatteremtés egyik legfontosabb eszköze. A beszédfejlődés legszenzitívabb időszaka a 3-6-7 éves kor.

Anyanyelvünk, nemzeti kultúránk legfőbb hordozója. A kultúra átadása, átvétele és művelése, a nyelvi identitástudat kialakulása kisgyermekkorától kezdődik, s ezzel párhuzamosan hat a gondolkodásra. Anyanyelvünk sokrétű árnyalt jelrendszer, melyet a gyermek tevékenység közben sajátít el a felnőttekhez és társaikhoz fűződő viszonyának fejlődése során. Az alapprogram szellemében is az anyanyelvi nevelés, és a kommunikációs képességek fejlesztése valamennyi tevékenységi forma keretében kiemelt jelentőségű feladat. Szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. A beszéd eszközzé válik a szocializációban, a gyermek környezetével való érintkezésében, önkifejezésében és gondolkodásában. A fejlett beszédtevékenység segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, szociális kapcsolatainak kialakulását és megteremti a sikeres iskolai tanulás feltételeit. A beszéd

és gondolkodás együttes fejlődése során alakulnak ki az intellektuális tevékenység bonyolult formái és a nyelvi fejlesztés segítségével jut el a gyermek a valóság egyre differenciáltabb összefüggéseinek feltárásához. A beszédkapcsolatok kialakulásának alapja a jó csoportlégtör és az óvodapedagógus és a gyermek közötti szeretetteljes viszony. A kialakított verbális kapcsolatok befolyásolják a magasabb rendű pszichés folyamatokat, így a viselkedés és magatartás szabályozásában is nagy szerepet töltenek be. Az anyanyelvi nevelés feladatainak az óvodapedagógusok csak megfelelő módszertani kulturáltságukra alapozva tudnak eleget tenni.

Az anyanyelvi fejlesztés, nevelés célja:

- Kultúra átadása, a nyelvi és nemzeti identitástudat kialakítása.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére való nevelés.
- A gyermekek anyanyelvi fejlődésének biztosítása, és a kommunikáció különböző formáinak kialakítása.
- Az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges nyelvi és kommunikációs képességek kibontakoztatása.
- Az érzékszervi fejlődési zavarral, beszéd fogyatékkal küzdő gyerekek önmagukhoz mért fejlődésének biztosítása.
- A beszéd és gondolkodás fejlődése által a valóság egyre differenciáltabb összefüggéseinek feltárása.

Az anyanyelvi fejlesztés, nevelés feladata:

- A nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, szóbeli megnyilvánulás fejlesztése.
- Az értelmes, igényes, kifejező, tiszta beszéd használatához szükséges képességek fejlesztése.
- A kommunikáció különböző formáinak megvalósítása, az óvodai élet során.
- Az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő anyanyelvi fejlesztés biztosítása.

Óvodapedagógusaink feladata:

- A mindennapi beszéd általi megnyilvánulásainkkal, kommunikációnkkal mintaszerű, követendő példát nyújtunk.
- A gyermekek beszédészlelésének, beszédértésének fejlődését változatos módszerekkel, célirányos játékokkal segítjük.

- Odafigyelünk az életkori beszédhibák korrekciójára, szükség esetén szakember segítségét - célirányos gyakorlatok ajánlását - kérjük. Együttműködünk a logopédussal, fejlesztőpedagógussal.
- A beszédszervek ügyesítését, beszédizmok erősítését speciális gyakorlatokkal, játékokkal is segítjük.
- Segítjük a gyermekek beszéd és kommunikatív képességeinek kibontakoztatását.
- A szeretetteljes légkör megteremtésével, az egymásra való odafigyeléssel, célirányos játékok kezdeményezésével bátorítjuk gyermekinket a beszéd általi önkifejezésre.
- Változatos kommunikációs helyzeteket teremtünk, mellyel bővítjük gyermekeink szókincsét, fejlesztjük auditív memóriájukat.
- Figyelünk arra, hogy beszédkedvük fenntartása, fokozása érdekében mindig érdeklődő, aktív hallgatói legyünk mondandójuknak.
- Inspiráljuk a gyermeki kérdéseket, és mindig válaszolunk rájuk.
- A mesékkel, a mozgással kísért versekkel, mondókákkal anyanyelvünk szépségét, gazdag szókincsét, kifejező erejét közvetítjük.
- A versek, verses mesék memorizálásával fejlesztjük gyermekeink verbális memóriáját, és segítjük a gyermekeket abban, hogy a memóriájukban megtapadt, elraktározott nyelvi jelek, kifejező eszközök beépüljenek mindennapi szóhasználatukba.
- Képesse tesszük a gyermeket a feléjük áramló verbális és metakommunikációs információk befogadására és megértésére.
- Képesse tesszük a gyermekeket arra, hogy saját érzelmeiket, gondolataikat pontosan ki tudják fejezni, és alkalmazkodni tudjanak a beszédshituációhoz és a beszélgető partnerhez.
- Megismerjük a családban élők anyanyelvi kultúráját, táj- és rétegnyelvi jellemzőit, a köznyelvtől való eltérés okait, figyelünk a családban előforduló beszédhibákra.
- Arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket (beszédöröm biztosítása).
- Lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Arra neveljük gyermekeinket, hogy másokat is türelemmel hallgassanak végig.
- A szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében kiemelten figyelünk a megfelelő nyelvhasználat, kommunikációs készségek fejlesztésére, az ingerszegény környezet okozta lemaradás kompenzálására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű, tagolt beszéd.
- Egyéni adottságaikhoz mérten beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmazó, aktívan használják szókincsüket.
- Szívesen beszélgetnek felnőttekkel és társaikkal, természetes gesztusokkal, mimikával kísérik beszédüket.
- Képesek végighallgatni mások megnyilatkozásait, az életkoruknak megfelelő irodalmi alkotásokat, színházi előadásokat.
- Beszédértésük életkoruknak megfelelő, kérdésekre adekvátan válaszolnak.
- Képesek rövid mese érthető, összefüggő elmondására.
- Ismerik és értik a népi játékokból és mesékből elsajátított szavak jelentését, ezeket adott helyzetekben megfelelően alkalmazzák.

3.2. ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az értelem, az ember megismerő tevékenységének legmagasabb foka, a logikus gondolkodás képességét foglalja magába.

A 3-7 éves gyermekek életében az értelmi fejlődés nagy utat tesz meg.

A megismerés folyamatát a tapasztalatok több csatornás érzéki megismerése vezérli, de az óvodás kor végére a spontán tapasztalások befogadásától el kell jutnia a fogalmi gondolkodás alapjainak megjelenéséhez. Ennek feltételei a gyermek belső érési folyamata és a külvilág hatása.

Óvodás korban elsősorban a megismerő funkciók erősítésén van a hangsúly. Az ehhez szükséges képességek, mint az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, megfelelő fejlettségi szintje teszi lehetővé, hogy az iskolás kor felé haladva a hangsúly fokozatosan eltolódik az alkotóképesség, gondolkodás, az ok-okozati összefüggések meglátásának fejlődése irányába. Ezért fontos, hogy az óvodáskorú gyermek minél több élményekben gazdag tevékenységen és közvetlen tapasztalatszerzésen keresztül ismerje meg az őt körülvevő világot, s ily módon fejlődjön értelmi képessége.

Értelmi fejlesztés, nevelés célja:

- Változatos tevékenységek által, spontán és tervezett tapasztalatszerzéseken keresztül, megfelelő pedagógiai módszerek alkalmazásával, segítségével fejlődjenek a gyermekek értelmi képességei.
- Kialakuljon a következő életszakaszba lépéshez szükséges tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók működésének összerendezettsége, egyensúlya és integrációja.
- Önálló gondolkodás megalapozása.

Értelmi fejlesztés, nevelés feladata:

A gyermek eljuttatása a spontán tapasztalások befogadásától a fogalmi gondolkodás alapjainak megjelenéséhez. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett a gyermek fogalmi gondolkodásának fejlesztése, alakítása.

Óvodapedagógusaink feladata:

- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, meglévő ismereteire, tapasztalataira alapozva biztosítjuk a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további tapasztalatokat, élményeket szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Spontán vagy irányított módon bővítjük, rendszerezzük a gyermekek meglévő ismereteit, tapasztalatait és különböző élethelyzetekben, tevékenységekben gyakoroltatjuk azokat, inspiráljuk őket meglévő tudásuk alkalmazására.
- Az értelmi fejlődésben az érzékszervi-mozgásos-cselekvő megismerési szintről a fogalmi szintű megismerés felé vezetjük a gyermekeket.
- A több érzékszerv bevonásával szerzett ismeretek közötti összefüggéseket felismertetjük, élménygazdag lehetőségeket biztosítunk.
- Fejlesztjük a környező világ megismeréséhez szükséges tanulási képességeiket, kompetenciáikat.
- Biztosítjuk az értelmi képességek, különösen a kreativitás és a képzelet fejlődéséhez szükséges ösztönző környezetet.
- A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és a szociálisan hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében kiemelt

figyelmet fordítunk a hátrányok kompenzálására. A hiányzó vagy sérült funkciók esetén a meglévő ép funkciók bevonásával segítjük a fejlesztést.

- A céljaink elérése érdekében a megfelelő pedagógiai - akár innovatív – módszereket tudatosan, az életkori sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütemű gyermekek fejlődési szintjének figyelembe vételével választjuk ki.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Az életkornak megfelelő ismereteik széleskörűek, rendezettek, új ismeretek befogadására fogékonyak.
- Gondolkodásukra a problémamegoldó gondolkodás jellemző.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos, tartós és koncentrált figyelem, nyitottak a rájuk váró iskolai feladatokra.
- A külvilág jelenségeit pontosan megfigyelik, emlékezetükben elraktározzák, szükség esetén felidézik.
- Keresik az ok-okozati összefüggéseket, elemi következtetések levonására képesek.
- A cselekvő-szemléletes és a képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodásuk kialakulóban van.
- Teret adnak alkotóképzetüknek, kreativitásuknak.

V. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI

- Játék
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, népi játék, tánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mindennapos mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek
- Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Mottó:

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait: ő azt hiszi csak játszik. De mi már tudjuk, hogy mire megy a játék. Arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

/Varga Domokos/

A gyermekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg, ahol a gyermekek spontán fejlődése, érése és a céloknak megfelelő tevékenységek, illetve tevékenységekbe integrált műveltségterületek általi tudatos fejlesztése, egymást kiegészítve és ezáltal egymást felerősítve valósul meg.

A motivált állapot a tanulás pszichés feltétele, ezért a gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott, belső igényből fakadó tevékenységre, mely meghatározó képességeik kibontakoztatásában és a szándékos tanulás kialakulásában.

1. A JÁTÉK

A játék az óvodás gyermek fejlődése során alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető életforma, tevékenységforma, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Játék közben dolgozza fel a gyermek mindazokat a benyomásokat, érzéseket, melyek az őt körülvevő világból áramlanak felé. A gyermek játéka önként vállalt, szabad, örömteli és többnyire különböző vágykielégítő tevékenység, amelynek célja a játékon belüli, a játékban önmagában van. A szabad képzetársításokat követő játékfolyamat a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, a személyiségfejlesztés leghatékonyabb eszköze, melynek minden nap, visszatérő módon és hosszantartóan, zavartalanul kell kielégülnie. Fejleszti a gyermek mozgását, nyelvi-kommunikációs készségét, értelmi képességeit. Elősegíti a kreatív együttműködési készség, a társas kapcsolatok, a szocializáció fejlődését. Növeli a gyerekek önállóságát, kitartását, formálja ízlésüket, lehetővé teszi a tapasztalatok érzelmi feldolgozását, a velük járó feszültség csökkentését.

Játékkal, játszás közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, s ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait is. A játékot kísérő kereső, kutató viselkedésforma szoros kapcsolatban van a tanulási folyamatokkal, nagy jelentősége van a kultúra átadásában, alakításában. A gyermek játéka tehát személyiségük tükrözője, s mint ilyen, megismerésük legjobb módszere, eszköze. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda

napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Játék célja:

- A külső céltól mentes, magáért a tevékenységért folytatott örömszerzés forrásának biztosítása.
- A jó játék: jót és jól játszani!

A játék feladata:

- A gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése.
- Örömszerzés, élménynyújtás.
- A játéktevékenységek során mozgásos, anyanyelvi, és értelmi, képességeinek fejlesztése.
- Szabad, örömteli játék elsődlegességének biztosítása.
- A gyermekeket körülvevő környezet felfedezésére, önmaguk lehetőségeinek, korlátainak megismerésére, megismerésére való lehetőség.
- A gyermeki vágykielégítő tevékenység biztosítása.
- Érzelmi, akarati tulajdonságok alakítása.
- Szociális, társas kapcsolatokban a viselkedés formálása.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Tiszteletben tartjuk a gyermeki játék önállóságát!
- Biztosítjuk minden gyermek számára az érzelmi alapú élményeket, hogy a egyéni vágyaik és ötleteik - a kötetlen, széles skálán mozgó játék lehetőségekben - kibontakozhassanak.
- Megteremtjük a nyugodt légkört, biztosítjuk az elmélyült szabad játék kibontakozásának feltételeit, a megfelelő helyet, időt, az esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantáziát inspiráló, életkori sajátosságoknak megfelelő anyagokat, játékeszközöket (sokféle félkész vagy kész anyagot).
- Érvényesítjük a napirendben a szabad játék túlsúlyát, többfajta alkalmat teremtve a minél hosszabb, egybefüggő játékidő biztosítására a különböző játékformákhoz (gyakorló-, szimbolikus-, konstruáló-, szabályjáték).
- Utánozható mintát adunk a játéktevékenységekre, indirekt irányításunkkal lehetővé tesszük a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását, emellett igény szerint társként, segítőként, kezdeményezőként vállalunk szerepet a gyermekek játékában.

- Segítjük a gyermeki ötletek, lehetőségek felszínre hozását, ezzel támogatva a játszócsoportok és az egyedül tevékenykedő gyermekek játékát. Direkt játékirányítást csak balesetveszélyes helyzetek, feloldhatatlannak látszó konfliktusok és súlyos egyéni sérelmek esetén alkalmazunk.
- Lehetőséget teremtünk önálló alkotásokra (konstrukciós játék, építés), élmények kivetülésére (szerepjáték), melyeket a gyermekek külvilágból és saját belső világukból származó, tagolatlan benyomásaik inspirálnak.
- Kialakítjuk a gyermekekben azt az igényt, hogy alkalomszerűen maguk készítsék el a játékukhoz szükséges eszközöket, ezzel segítve a kreativitás és a gyermeki fantázia kibontakozását.
- Megismerjük a gyermekek érdeklődési körét, tapasztalatait, a magányosan játszó gyermekeket segítjük a közös játékba való bekapcsolódásba
- A gyermekek egyéni fejlődési ütemét és személyiségfejlődését figyelembe véve ösztönözzük a szabad játékot és a játékba integrált tanulást. Segítjük, támogatjuk a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek társaikkal való együtt játszását.

A jó játék feltételei:

1. A gyermekeknek módjában álljon nézelődni, válogatni, töprengeni, végül a számára éppen legvonzóbb játéktevékenységbe belefogni.
A gyermekek az óvodába lépéstől a hazaindulásig minden szabad idejükben maguk dönthessenek arról, hogy mit és hol kívánnak játszani.
2. Minden gyermek szabadon választhasson társakat a játékhoz.
A szabad társválasztás magában foglalja a nem választását, a félrehúzódnás, egyedüllét lehetőségét is. Ehhez ugyanúgy joga van minden gyermeknek, mint ahhoz, hogy a hozzá közeledőket elutasítsa, ha az ajánlkozó féllel nem kíván közös tevékenységet folytatni. Jó, ha a gyermekek a visszautasítás fogadására többféle megoldást is ismernek.
3. A játékeszközök szabad birtoklása.
Ennek a feltételnek a biztosításával az elmélyült, hosszan tartó játékot, a játék zavartalanságát segítjük elő. Ha egy vagy több gyermek egy ideje játszik valamivel, amit egy újonnan jött társuk meg szeretne kapni, döntsenek a játszó, hogy odaadják-e neki vagy sem. Minden gyermek maga dönthessen arról, mikor, kinek adja át a nála lévő játékot.
4. A csoportszobában való szabad rendezkedés és a kreatív tárgyhasználat.

Az óvodapedagógusnak számítani kell arra, hogy a játszószoza berendezése a gyermekek spontán érdeklődésének megfelelően átrendezhető, amelyben a gyermekek maguk is aktív közreműködők a tervezés, a szervezés és a megvalósítás terén. Így alakul ki a gyermekekben a szempontok figyelembevételének képessége, a dönteni tudás, a szituációhoz való alkalmazkodás. Szabályt 3 szempontból érdemes létrehozni: -ne zavarják egymás játékát, - ne rongálják az eszközöket, - a játék végén a következő tevékenységhez szükséges mértékű rendet rakjanak.

5. A játékelrakás, rendrakás rugalmas kezelése.

A helyes életritmus, az egészséges étkezési szokások és egyéb biológiai szükségletkielégítés, például intenzív mozgás, pihenés látszólag megszakítja ugyan a gyermekek játékát, de nem zárja le azt szükségszerűen. A mindennapos mozgás és a reggeli, tízórai lebonyolítható oly módon, hogy a gyermekek előtte csak a szükséges helyet szabadítják fel, minden mást otthagynak, hogy az étkezés után azonnal visszatérhessenek az abbahagyott tevékenységhez. A reggel megkezdett tevékenységek egész nap, sőt másnap is folytatódhatnak.

Az óvodapedagógus szerepe a mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész partner, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyermekek. Segítő együttműködése akkor fejlesztő, ha az csak olyan szintű és mértékű, amilyenre az adott gyermeknek szüksége van.

Az óvodapedagógusnak a játékidőben megfigyelési feladata is van. Érdemes huzamosabb ideig figyelemmel kísérnie egy-egy játszó csoportot, hogyan közelednek egymáshoz, hogyan bővítik a játéktémát, hogyan rendezik a felmerülő konfliktusokat. Ki, milyen szerepet tölt be a csoportban stb. Akkor talál az óvodapedagógus megfelelő alkalmat az egyes játékfajták tervszerű kezdeményezésére, ha érzékeli a csoport, illetve az egyes játszócsoporthok játékának hangulatát, elmélyültségét, mozgását.

Az óvodapedagógus szerepe tehát a következőkre terjed ki: a játék megfelelő segítésére, a gyermekek sokirányú megfigyelésére és a gyermekismeretre alapozott tervszerű kezdeményezésre.

Az óvodás korban megtalálható játékformák, és gyermeki tevékenységek:

- **Gyakorló, funkciós játék:** melyben a ritmus és a hozzá kapcsolódó mozgás a lényeges. Ezáltal megismerik a tárgyak tulajdonságait, begyakorolnak mozdulatokat, és fokozatosan megtalálják a továbbfejlesztés lehetőségeit. Elemeiben a fejlettebb játékformákban is visszatér.

- **Építő, konstruáló játék:** kezdetben véletlenszerű rakosgatás szintjén mozog, melyet a gyermek nem képes megismételni. Majd minta alapján játékszereket készítenek, melyek egyre jobban közelítenek a valóság tárgyaihoz. A bonyolultabb játékok alkotása a manipulációs készség és a gondolkodás fejlettségének tükrözi.
- **Szimbolikus játék:** Szerepjáték előtti stádium (2-4 év), megjelenésének feltétele a „mintha motívum” működése. Megjelenik a „kettős tudat”, fantáziája segítségével helyettesíti a dolgokat, helyzeteket, jelenít meg gondolatokat, érzéseket.
- **Szerepjáték:** a szocializáció kialakulásának egyik fontos jegye, az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályok jelennek meg benne. Lényeges sajátossága az utánzás, a felnőttek szerepét, tevékenységét képzeletük segítségével újra alkotják, kiegészítik. A játék témáját meríthetik közvetlen, cselekvő módon átélt eseményekből, és közvetett módon megismert eseményekből. Mivel a szerepjáték végigkíséri az óvodáskort, nevelőmunkánk legfontosabb színtere.
- **Barkácsolás:** a gyermekek közötti egyszerű kezdeti eszközkészítést, javítást követi az egy-egy játékhelyzethez kapcsolódó közös barkácsolás, majd az önálló alkotás. Ez esetben a barkácsolás eredménye a szerepjáték vagy a bábozás eszközévé válik.
- **Dramatizálás, bábozás:** kapcsolódva a barkácsoláshoz, az elkészített eszközöket irodalmi élmények feldolgozásához is használjuk. Az élmények különleges megjelenítését jelenti a dramatizálás, melyben a gyermek maga a szereplő. Kiemelkedő szerepe van az anyanyelvi nevelésben.
- **Szabályjáték:** az óvodáskorú gyermeki játék legmagasabb szintje, mely tükrözi az adott gyermek és csoport szociális szintjét. Meg kell jelennie benne a társakhoz és szabályokhoz való alkalmazkodás képességének.
- A környezetükben előforduló természetes és egyéb anyagokkal, eszközökkel való manipulálás.
- Élményeik ábrázolása, megjelenítése.

Álláspontunk, hogy a játéktevékenység fejlődési szakaszai és azok jellemzői olyan szorosan összekapcsolódnak, - illetve kölcsönösen átjárhatóak, - a mozgás, az észlelés, az értelem, a nyelv, a kommunikáció, a szociabilitás fejlődésével, hogy csak elméleti síkon lehet különválasztani őket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Tiszteletben tartják társaik játékát, tevékenységét, véleményét; a játékeszközökre vigyáznak.
- Képesek közös játékok kezdeményezésére, szükséges játékszerek kiválasztására, mások által kezdeményezett közös játékba való bekapcsolódásra.
- Játékukban kiemelkedő helyet kap a szimbolikus szerepjáték, mely tartalmas, kifejező, tükrözi a körülöttük lévő világot. Értik környezetük egyszerűbb jelenségeit, ezeket játékukban képesek újraalkotni.
- Több napon keresztül képesek egy-egy játéktémát végig vinni, tovább fejleszteni, a szerepeket megbeszélni, elosztani, együttműködni.
- Életkornak megfelelően képesek betartani a társas viselkedés szabályait.
- Örömmel vesznek részt szabályjátékokban, a játék során képesek szabályokat betartani és betartatni, esetleg közösen új szabályokat alkotni.
- Bonyolultabb építmények, konstrukciók létrehozására önállóan és együttműködve képesek, képről modelleznek.
- Szívesen dramatizálnak, báboznak az általuk ismert mesékből, élményeikből.
- Játékukat maguk által készített eszközökkel kreatívan gazdagítják.

2. MŰVÉSZETI, ESZTÉTIKAI NEVELÉS

A komplex módon értelmezett művészeti, esztétikai nevelés óvodai nevelésünkben nem módszer, hanem szemlélet. Ide soroljuk

2.1. VERSELÉS, MESÉLÉS

„A mese gyógyír, a mese játék, a mese csoda, a mese hit, a mese lélek.

Mosoly mindenki lelkére.” /Csernik Szende mesemondó/

A mese a hallgatóságot a „Hol volt, hol nem volt...” elhangzásának a pillanatától az „Igaz volt, mese volt, aki hallgatta, azé volt...” utolsó szaváig a képzelet világába repíti. „Óvatosan járj itt, mert az álmaimon lépdelsz!” (B. Bettelheim)

A mese, vers ősi forrása az anyanyelvnek, értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít, a szociális tanulás lehetőségét nyújtja az óvodai élet mindennapjaiban.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. Megalapozzák a könyvekhez való pozitív kapcsolódást amely elősegíti az olvasóvá válást.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az előszavas mese segíti a gyermekek számára a természeti és társadalmi környezet megismerését, a világról alkotott képük, szemléletmódjuk kialakulását. Emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését, szolgálja az érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődést. A mese hozzásegíti a gyermekeket szorongásaik leküzdéséhez, gátlásaik oldásához. Hozzájárul képzeletük erősödéséhez, önbizalmuk, „énképük” alakulásához. A mesélés, verselés, mondókázás fejleszti nyelvi és kommunikációs képességüket. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A versélmény eleinte a lüktető ritmust, játékos hangulatot jelent, majd később a költészet varázsát.

Az irodalmi művek szókészlete, a szójelentés megértése, a mesék fordulata, a gyermeket a szóbeli kifejezésre ösztönzi. A mese ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata fogva tartja a képzelőerőt, és minden másnál jobban kapcsolja a gyermekeket a mesélő felnőtthez.

Az irodalmi élménynyújtás a hét minden napján jelen van óvodai életünkben. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá. Óvodai nevelésünkben helyet kapnak az életkori sajátosságokhoz igazodó népi – népmesék, mondókák, rigmusok, a magyar történelmet megelevenítő mondavilág elemei, meséi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek, valamint más népek, nemzetiségek meséi.

Verselés, mesélés célja:

- Irodalmi élménynyújtás.
- Az önkifejezés megalapozása, a nyelvi kifejező készség fejlesztése.
- Az irodalmi érdeklődés és érzékenység felkeltése.

- A magyar kultúra értékeinek átörökítése, a néphagyományok őrzése.
- A népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveken keresztül a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése.
- Változatos irodalmi élmények közvetítése (színházi előadás, bábozás, dramatizálás, papírszínházi előadás).
- Az irodalom és a költészet iránti tisztelet, megbecsülés, szeretet kialakulásának megalapozása.
- Irodalmi ízlés, az igényes irodalmi művek iránti igény kialakulásának megalapozása.
- A gyermek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése.

Verselés, mesélés feladata:

- Mindennapos mesehallgatás, verselés, mondókázás biztosítása.
- A gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének segítése.
- A külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatainak, a lehetséges és megfelelő viselkedés formáinak életkornak megfelelő feltárása.
- A magyar költészet, és népköltészet átörökítésének, a magyar gyermekirodalmi művek megismertetésének biztosítása.
- Irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A gyermekek segítése az őt körülvevő világ megismerésének folyamatában.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Megteremtjük a meséléshez, verseléshez szükséges meghitt, nyugodt, csendes környezeti feltételeket.
- Fejlesztjük a gyermekek beszédképességét, szókincsét, felkeltjük szereplési vágyukat.
- Az irodalmi anyag tudatos kiválasztásával, segítjük a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését, megalapozzuk irodalom iránti fogékonyságukat.
- A tudatos műválasztásnál figyelembe vesszük az életkori sajátosságot, az érdeklődést, a csoport fejlettségi szintjét, összetételét.
- A gyermekirodalom anyagát tekintve, folyamatosan gazdagítjuk, bővítjük tárházunkat, figyelemmel kísérjük a kortárs szerzők gyermekirodalmi műveit.
- A művek tolmácsolása közben a kommunikáció, metakommunikáció sokszínű lehetőségét alkalmazva figyelünk az élményszerű előadásmódra (beszédtempó, szünetek, tagolás, hangszín, hangerő, ritmus).

- Saját példán keresztül közvetítjük a gyermekek felé a könyvek szeretetét, megbecsülését.
- Ösztönözzük, bátorítjuk a gyermeket saját vers és mese alkotására, annak mozgással, ábrázolással történő kifejezésére, mely az önkifejezés egyik módja.
- Bábjátékunkkal ösztönözzük, bátorítjuk a gyermekeket a bábozással való önkifejezésre.
- Biztosítjuk, hogy a csoportszobákban a gyermekek számára is hozzáférhető, elérhető helyen legyenek az irodalmi élményeket adó és tovább éltető eszközök: mesekönyvek, bábok, jelmezek.
- Lehetővé tesszük, hogy meseélményeiket saját elgondolásaik alapján, kreatív elképzeléseik szerint eljátszhassák.
- A mesélés, verselés során új, innovatív, interaktív élménypedagógiai módszereket, azok eszközeit - papírszínház, drámapedagógia - alkalmazunk, melyek egyben lehetőséget adnak a differenciálásra is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Szeretik és igénylik a verselést, mesélést, mondókázást.
- Figyelmesen csendben végighallgatják a mesét, belső képzeleti képet alkotnak, tekintetükön tükröződnek az átélés jelei.
- A magyar népmesei szófordulatok beépülnek szókincsükbe.
- Megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, szereplőit, felidézik a cselekményt, kedves mesehősük megjelenik játékukban.
- Képesek önálló mese, vers, történet elmondására, megkezdett történet, mese folytatására, ismert meséket elbáboznak, dramatizálnak.
- Könyvek nézegetésekor a képek mellé történeteket fűznek, képesek a képolvasásra.
- Könyvekre vigyáznak, értéknek tekintik.
- Érzékelik a jó és a rossz erkölcsi normák közötti különbséget.
- Képesek az ok – okozati összefüggések meglátására, azokból eredő tanulságok levonására.
- Az iskolaérett gyermek befogadóból maga is előadóvá válik.

2.2. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

„A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható...

Vannak a léleknek régiói, melyekbe csak a zene világít be.” / Kodály Zoltán/

A zene olyan emberformáló erővel bír, amely az érzelmeken keresztül hat az egész személyiségre. Fogékonnyá teszi a gyermeket a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népdalok művészi értéküknél fogva a legalkalmasabbak az óvodáskorú gyermek esztétikai nevelésére, a zenei anyanyelvünk megalapozására. A népdalok, szokásdalok, népi gyermekdalok éneklése, gyermekjátékok játszása segíti a néphagyomány, a népköltészet megismerését, tovább élését. Az ének, zene, népi játék és tánc a művészeti ágak közül a legkomplexebben formálják az óvodás gyermek személyiségét, és legsokoldalúbban kapcsolhatók bármely gyermeki tevékenységhez. A mozgással, tánccal egybekötött közös, dalos játékok, mondókák ebben az életkorban a zenei nevelés leghatékonyabb eszközei. Ötvöződik bennük az ismeret, az élmény és a képességek intenzitása. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. A nemzeti nevelésben az ének, a zene, a népi játék, a tánc, a néphagyomány, és az ünnep meghatározó szerepet tölt be az élményalapú értékközvetítés eszközével, a korosztályi sajátosságokra építve.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek nemzetiiségi hovatartozását is.

A zenei nevelés az élményközpontúság és a zenei képességek, készségek fejlesztésének széleskörű transzferhatása révén, lehetőséget biztosít a személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztésére. Az együttesen átélt és a közös produkcióból fakadó zenei élmény minden gyermeknek sajátos örömforrást nyújt. Az értékes zene szerkezete, hangulata, hangzásvilága gazdagítja az érzelmeket, elősegíti a differenciált érzelmvilág kialakulását. Speciális tartalmán és anyagán kívül számos olyan tulajdonsággal bír, mely hozzájárul a mozgáskultúra és a gondolkodás fejlesztéséhez. Az ének, zene, népi játék, tánc és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai napirendünk része, mint a napi mesélés vagy a szabadon választott játék. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, táncra.

Ének, zene, népi játék, tánc célja:

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a személyiség formálása.
- A zenei anyanyelv, ízlés és műveltség megalapozása, formálása.
- A közös zenei tevékenységek - népi játék, tánc, muzsikálás, éneklés, mondókázás - által megélt közösségi élmény megtapasztalása.
- A spontán éneklés megszerettetése, éneklés igényének kialakítása.
- Népzenei hagyományunk átörökítése, zenei anyanyelvünk megalapozása.
- Zenei képességek - éneklés, zenei hallás, ritmusérzék, zenei memória, zenei alkotókedv - készség szintre emelése, a mozgáskultúra fejlesztése.
- A tehetségígéretek felfedezése, támogatása, képességeik kibontakozásának segítése.

Ének, zene, népi játék, tánc feladata:

- A zenei képességek készségszintre emelésének elősegítése.
- A személyiség sokoldalú, harmonikus fejlődésének támogatása.
- A zenei ízlés, esztétikai fogékonyság formálódásának segítése.
- A gyermek zenei alkotókedvének kibontakoztatása.
- A zenei anyanyelvünk, néphagyományunk átörökítése.
- Nemzeti identitástudat erősítése, a szülőföld iránti kötődés megalapozása.
- A magyar néptánc alaplépéseinek megismertetése.
- Az énekhang ápolása.

Óvodapedagógusaink feladata:

- A gyermekek számára megteremtjük a zenei nevelés alapvető feltételeit: megfelelő hely, idő, eszközök, hangszerek, megfelelő zenei anyag, derűs, nyugodt, szeretetteljes, oldott légkör.
- A közös énekes játékokkal, a tudatosan választott értékes zenei anyag közvetítésével, hangszeres játékkal, énekléssel juttatjuk a gyermekeket zenei élményekhez, formáljuk zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat, keltjük fel zenei érdeklődésüket.
- A tiszta, szép éneklés igényének kialakulását utánozható mintaadással segítjük.
- Tudatosan fejlesztjük a gyermekek zenei képességeit. (hallás, ritmus)
- Szem előtt tartjuk a zene, a zenei nevelés elsődleges funkcióját, a játékosságot, az örömszerzést, az élményszerűséget, az önkifejezés művészi módját.

- Hangsúlyt fektetünk a zenei anyanyelvünk megismertetésére, elsajátításának megalapozására, a népszokásokhoz, néphagyományokhoz, jeles napokhoz tartozó zenei kincsünk átörökítésére.
- A zenei nevelés transzferhatását kiaknázva segítjük a beszédfejlődésükben elmaradt gyermekek beszédgátlásának oldását, a beszéd ritmusának fejlődését.
- Alapot adunk a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez.
- Kialakítjuk a gyermekekben az éneklés, muzsikálás mindennapi tevékenység részévé válását.
- Támogatjuk a spontán énekelgetéseket, hangicsálásokat, teret adunk a gyermekek önálló zenei törekvéseinek.
- A gyermekekkel megismertetjük a képességeiknek megfelelő hangszerek használatát.
- Zenei tevékenységeinket a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, mozgással kötjük össze.
- Lehetőséget adunk a zene aktív befogadására, ahol a gyermek nem passzív hallgató, hanem improvizatív mozgása által aktív résztvevő.
- Megismertetjük a gyermekekkel a zene világának színességét, gazdagságát.
- Pozitív megerősítéssel bátorítjuk a gyermekeket a zene művelésére.
- Az egyéni fejlődési ütemű gyermekek esetében a differenciálás lehetőségével élünk.
- Céljaink elérésének érdekében változatos zenei tevékenységeket biztosítunk, alternatív, innovatív módszereket alkalmazunk.
- Fejlesztjük saját zenei kultúránkat, műveltségünket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek önállóan, tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget, képesek ezt térben érzékeltetni.
- Csoportosan és egyénileg is képesek visszaénekelni változatos dallammotívumokat.
- Felismerik a halk-hangos közötti különbségeket, s azokat képesek saját maguk is érzékeltetni.
- Ismerik a gyors és lassú fogalompárokat, és képesek az óvodapedagógussal együtt hangoztatni, érzékeltetni.
- A dallamot képesek felismerni dúdolásról, hangszerről, motívumokról.
- Tudnak dallammotívumot adott jelre elbújtatni.

- Képesek a természet, a környezet hangjainak és zörejeinek, különböző hangszíneinek finom eltéréseit megkülönböztetni.
- Mondókák, dalok ritmusában felismerik a szünetet, betartják és mozgással érzékeltetik.
- A népi játékok és a tánc során képesek változatos térformák alakítására, játékos táncmozdulatokra.
- Szívesen próbálkoznak ütőhangszereken való játékkal, képesek kísérni társaik énekét.
- Érzik és ki tudják fejezni a lüktetést, ritmust, ütemhangsúlyt.
- Bátran vállalkoznak kérdés-felelet játékokban dallamimprovizációra.
- Szívesen hallgatják a hangszeres (élő) zenét.
- Nem újdonság számukra a klasszikus zene.

2.3. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

„...szóval, ceruzával, filccel, festékekkel rajzoljatok...

mártsátok bele a kezeteket a gipszbe,

ragasszatok papírt,

mintázzatok agyagból, vágjatok,

hímezzetek, varrjatok, szögeljetek, építsetek...

Képzeldjetek! Találjatok fel! Alkossatok! Éljetek!” /B.Monthuber/

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a befogadást, megismerést, alkotást - a rajzolást, festést, mintázást az építést, képalakítást, kézimunkát -, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedést, mely fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A látás-befogadás, látás-kifejezés, ábrázolás, alakítás során fejlődik a gyermek értelmi képessége - vizuális érzékelés, fantázia, észlelési, emlékezeti képességek -, manuális és dinamikai jellegű képzele, képi gondolkodása, alkotóképessége, esztétikai érzékenysége.

Az ábrázolás, a gyermek első alkotó tevékenysége, mely során képet kaphatunk érzelmeiről, szorongásairól, vágyairól, fantázia- és élményvilágáról, személyisége irányultságáról.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka célja:

- Az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására való igény kialakulása.
- A gyermekek tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük kialakítása.
- E tevékenységeken keresztül a gyermekek megismertetése a világ szépségeivel.
- A belső késztetésből fakadó alkotásvágy kialakulása.
- Az ábrázolási kompetenciák megalapozása.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka feladata:

- Az alkotás örömeinek, sikerélményének megtapasztaltatása.
- A képi-plasztikai kifejezőképesség, a komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulásának segítése.
- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodásának, és annak képi kifejezésének, kreatív önkifejezésének segítése, az egyéni fejlettséghez, képességekhez igazodva.
- A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet fejlődésének segítése.
- A vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Megteremtjük a feltételeket a gyermek képi-plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló, komponáló és rendezőképessegeinek fejlődéséhez.
- Segítjük a gyermekek tér, forma és szín képzeletének gazdagodását.
- Az egész nap folyamán változatos eszközökkel biztosítunk teret az ábrázoló tevékenységeknek.
- Természetes, jó minőségű anyagok használata által is fejlesztjük esztétikai érzéküket, igényességüket.
- Megismertetjük a gyermeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.
- Új technikai megoldásokat mutatunk meg, folyamatosan képezzük magunkat, megújulásra törekszünk, az interneten követjük mások jó gyakorlatait, bevált ötleteit, kísérletezünk.
- Előtérbe helyezzük a természetes anyagok, termékek felhasználását., új megoldásokat keresésünk, melyekkel a kreatív, környezettudatos gondolkodást támogatjuk.

- Odafigyelünk a környezettudatos fogyasztási szokások megalapozására, a fenntarthatóságra nevelés céljából az újrahasznosítási, feldolgozási technikák megismertetésére, alkalmazására.
- A szülőket is igyekszünk bevonni ebbe a folyamatba, arra bízgatva őket, hogy ezt a környezettudatos magatartást adják át példaként.
- Megismertetjük a gyermekeket műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, népi kismesterségekkel.
- Fejlesztjük a finommotoros, grafomotoros képességeiket.
- Segítjük a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását.
- Biztosítjuk a tevékenységek differenciált szervezeti formáit, igazodva a gyermekek egyéni fejlettségéhez.
- Lehetőséget biztosítunk a gyermeki alkotások bemutatására és a tehetségek bátorítására, kibontakoztatására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- Képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Színhasználatuknál érvényesítik kedvenc színeiket kompozícióikban.
- Plasztikai munkáik egyéniak, részletezők.
- Finommotorikájuk fejlettsége lehetővé teszi az írógrafikus feladatmegoldásokat.
- Téralkotásban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek képeket, játékokat, kellékeket, képesek összedolgozni, alkalmazkodni, elfogadni egymás ötleteit.
- Az eszközöket megfelelően használják, számos technikát ismernek, biztonsággal alkalmazzák azokat.
- Esztétikai érzékenységük által kialakul a szépség és az igényesség iránti nyitottságuk, igényük.

3. MINDENNAPOS MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

A testmozgás kisgyermekkorától kezdve természetes belső motivációból fakadó igény. A mozgás fejlődése és az idegrendszer érése egymástól elválaszthatatlan egységben valósul meg. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának és fejlesztésének eszközei. A helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció fejlődési szakaszának fejlesztését változatos örömteli játékkal, gyakorlási formákkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A minden nap biztosított aktív, szabad játék mellett fontosak az irányított mozgásos tevékenységek, melyek játékos környezetben, játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a hozzá kapcsolódó fogalmi rendszert. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A tervezett és spontán mozgásformák fejlesztik a gyermekek koordinált mozgását, teherbíró képességét, egészséges fejlődését, erő- és állóképességét, helyes testtartásukat, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait. Segítik a téri tájékozódás, a testséma és a dominancia kialakulását, a kitartás, bátorság, a feladattudat és önfegyelem megalapozását. A rendezett, harmonikus mozgás kialakításának kiemelt szerepe van az integrált nevelés feladatainak megvalósításában is, melyben hangsúlyos a mindennapos mozgás gyakorlata. A gyermeki személyiség egészére komplex módon hat, hiszen az érzelem szabályozására, a szabálykövető társas viselkedésre, a problémamegoldó gondolkodásra, a tanulási képességre a kommunikációra épp úgy hatással van, mint a kialakuló énképre és önkontrollra. A mozgás sokoldalú tevékenység, és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A közös mozgás

öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást, kialakul az egészséges versenyszellem.

A mozgás célja:

- A rendszeres mozgás igényének kialakítása.
- A gyermekek természetes harmonikus mozgásának testi képességének játékos formában való fejlesztésével az egészséges életvitel és a testi kompetenciák megalapozása.
- A fejlődő gyermekek természetes szükségleteihez igazodó terhelés és mozgásformák kielégítése.
- A belső igényből fakadó, pozitív érzelmi töltetű mozgás kialakítása.
- A mozgáshoz társuló pozitív érzelmi töltöttség megerősítése, a mozgáskedv, a mozgás szeretetének megőrzése.
- A rendszeres testmozgással a szervezet egészségi állapotának szinten tartása, javítása.

A mozgás feladata:

- A helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával a mozgás megszerettetése, a mozgáskedv fokozása.
- Fizikai erő, állóképesség, ügyesség fejlesztése.
- A helyes postúra beállítási kialakításával, mozgásműveltség, mozgáskoordináció kialakítása.
- Testi képességek fejlesztése.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Biztosítjuk a gyermekek számára a mozgáshoz megfelelő időt, helyet és eszközöket.
- A szabad játék során megjelenő mozgásos tevékenységeknél figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit, képességeit, melyekre minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.
- A gyermekeket leghatékabban fejlesztő kooperatív mozgásos játékokat alkalmazunk.
- A mozgáson, mozgásos játékokon keresztül ismertetjük meg a gyermekekkel a testrészeiket, fejlesztjük testsémájukat, téri orientációjukat, elősegítjük a dominanciájuk kialakulását, fejlesztjük laterálisukat, a test középvonal keresztezést. A fejlesztő gyakorlatok közül kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a lateralizációt fejlesztő gyakorlatoknak.

- Hangsúlyt fektetünk a nagymozgások, a szem-kéz, szem-láb koordináció, egyensúly és finommotorika, szerialitás, szinkronfunkciók, koncentrált figyelem, reakcióidő, szociális kompetenciák, kooperatív együttműködő készség fejlesztésére.
- A mindennapos mozgás, és a mozgásos tevékenység időtartamát, eloszlását, mennyiségét, tartalmát az életkori sajátosságok figyelembevételével tervezzük.
- Differenciált lehetőségekkel segítjük a tehetségesnek ígérkező gyermekek mozgásbeli fejlődését.
- Változatos tornaeszközöket, meglévő mozgásterápiás eszközöket (pl. mozgáskotta, Ayres eszközök) használunk.
- Lehetőséget teremtünk a prevenció, illetve korrekció célú, egyéni vagy mikrocsoportos foglalkozásra.
- A mozgásos tevékenységeket, a lehetőségekhez mérten, a szabadban szervezzük, erősítve egészségfejlesztő hatását.
- A mozgásos játékokon keresztül segítjük a közösségi- és versenyszellem kialakulását.
- A mozgásos gyakorlatokat differenciáltan, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve választjuk ki, lehetőség szerint a gyógytorna elemeinek beépítésével (pl.: lúdtalp, testtartás szabályozás).
- Fontosnak tartjuk a mozgásműveltség jártasság, készség szintű kialakítását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Örömmel mozognak, igénylik a mozgást és kitartók benne.
- Mozgásuk egyéni adottságaikhoz mérten összerendezett. Nagymozgásuk, finommozgásuk és egyensúlyérzékük életkoruknak megfelelő szinten van.
- Ellenálló képességük, edzettségük optimális.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat, képesek egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyt játszani a szabályok pontos betartásával.
- Megfelelően kezelik a sikert és a kudarcot, egészséges versenyszellemük kialakult.
- Ismerik a térirányokat, mozgás közben tudnak irányt váltani, képesek tempójukat szabályozni.
- Testtudatuk, oldaliságuk szem-kéz, szem-láb koordinációjuk kialakult.
- Változatosan, biztos fogással használják a labdát és a kézi szereket.

4. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

4.1. TERMÉSZETI ÉS TÁRSADALMI KÖRNYEZET MEGISMERÉSÉRE NEVELÉS, KÖRNYEZETVÉDELEM

A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel kialakítása a fenntartható fejlődés alapfeltétele. Természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelésünk a magatartás, értékrend, attitűd, érzelmi viszonyulások formálását és a környezetről, társadalomról kialakítható tudás bővítését célozza. Mindezek a törekvések a bioszféra – s benne az emberi társadalmak – megőrzésére, fenntartására irányulnak. Ehhez szükséges a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer - érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi - megalapozása. Óvodai nevelésünk elősegíti, hogy a gyermekeink az őket közvetlenül körülvevő és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezhessenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz a környezettel való aktív kapcsolat, pozitív érzelmi viszony kialakulásához nélkülözhetetlenek. Segíti a spontán és az irányítottan szerzett tapasztalatok feldolgozását, fejleszti az értelmi képességeket.

Megalapozza a gyermekek természet iránti szeretetét, a környezet védő-óvó szemléletét és magatartását. A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat.

Természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés, környezetvédelem célja:

- A fenntartható társadalom megteremtéséhez szükséges szemléletmód, a környezettudatos gondolkodás kialakulásának megalapozása.
- A természethez, az emberi, tárgyi környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Környezeti tapasztalatok megszerzése útján életkornak megfelelő biztos eligazodási pontok kialakítása az őket körülvevő világban.
- A gyermekek és környezetük (szűkebb és tágabb) kapcsolatának tekintetében az értékekre, szépségekre, azok védelmére, óvására, problémákra érzékeny, fogékony, nyitott személyiség formálása.
- A gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése.

Természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés, környezetvédelem feladata:

- Aktív tevékenységek során több érzékszerv bevonásával szerzett tapasztalatok, ismeretek gyűjtése szűkebb és tágabb környezetükről.
- A valóság felfedezésén keresztül történő, környezet iránti pozitív érzelmi viszony kialakulásának segítése (természeti, tárgyi, emberi környezet).
- A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások megismertetése.
- Az összefogás, a közösséghez való tartozás élményének megtapasztaltatása.
- A nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretetére, védelmére nevelés.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett sokoldalú érzékszervi megtapasztalásra, és ismeretszerzésre, a természeti és társadalmi környezet folyamatos megfigyelésére.
- Szem előtt tartjuk a spontán tanulási lehetőségek biztosítását, előtérbe helyezzük a motivált irányultságú tanulási folyamatokat, a spontán felfedezések, kísérletezések örömeinek megtapasztalását.
- Segítjük a hazai tájhoz fűződő pozitív viszony kialakulását, támogatjuk a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeinek szeretetét és védelmét.
- Közvetlen módon teremtünk alkalmat a természetvédelemmel, fenntartható fejlődéssel való találkozásra (madáretetés, élősarok gondozása, szelektív hulladékgyűjtés).
- Számon tartjuk a néphagyomány jeles napjait, népszokásait, és a környezettel, környezetvédelemmel, természettel kapcsolatos „Zöld” jeles napokat.
- Segítjük a szülőket, hogy felismerjék gyermekük környezet iránti érdeklődésének fontosságát.
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekeknek legyen néhány kedvenc helye, melyeket gyakran meglátogatnak, és megfigyelik változásait.
- Kirándulásokat, élményszerző sétákat szervezünk a természetbe, a nagycsoportosok részére távolabbi helyszínnel. (Perint-, Gyöngyös-patak, Velem, Kőszeg stb.)
- Kialakítjuk a gyermekekben a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásait.
- Segítjük a gyermekeket abban, hogy- életkoruknak megfelelő szinten - értsék a természetben lezajló folyamatokat, történéseket.
- Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeik fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

- Differenciált eszközöket alkalmazunk az eltérő fejlődési ütemű gyermekek esetében.
- Az eltérő környezeti háttérből adódó különbségek iránt tisztelettel, elfogadó attitűddel vagyunk. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Figyelemmel kísérjük a korszerű ökológiai szemléletű ismeretek megjelenését, s annak tükrében bővítjük tudásunkat, hangsúlyt fektetünk a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Alapvető ismeretekkel rendelkeznek családjukról és önmagukról, az őket körülvevő emberi környezetről (név, cím, foglalkozás, óvoda stb.).
- Ismerik és megnevezik az emberi test részeit, érzékszerveiket, azok funkcióit és védelmét.
- Alapvető ismeretekkel rendelkeznek az orvos, a védőnő munkájáról, a betegségről és megelőzéséről.
- Tudnak elemi szinten szabályosan közlekedni, ismerik és alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik a napszakokat és a hozzájuk kötődő tevékenységeket.
- Megkülönböztetik az évszakokat, tudják azok jellegzetességeit.
- Vannak tapasztalataik a növények fejlődéséről, gondozásukról és az időjárás közötti összefüggésről.
- Szívesen bekapcsolódnak az udvarrendezésbe, kertgondozásba.
- Ismerik és csoportosítani tudják az állatokat, zöldségeket, gyümölcsöket. Ismerik a főfogalmakhoz tartozó jelentést.
- Életkoruknak megfelelő szinten eligazodnak környezetükben.
- Ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat és óvják azokat.
- A fenntartható szemlélet formálása kapcsán szelektíven gyűjtik csoporton belül a papírhulladékot, komposztálóba viszik a zöldség, gyümölcs maradékokat. Takarékosan bánnak vízzel, villannyal, anyagokkal, törekednek az újra hasznosításra.
- Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

4.2. A KÖRNYEZET FORMAI ÉS MENNYISÉGI ÖSSZEFÜGGÉSEI

A gyermekek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket szereznek, melyeket egyéb tevékenységeik során is alkalmaznak. A matematikai tapasztalatszerzéseken keresztül megismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemléletük.

Matematikai játékok, tevékenységek közben fejlődik a gyermekek értelmi képessége, önismerete, önbizalma, akaratereje és önfegyelme, konstruáló és nyelvi kifejező, valamint problémamegoldó képessége.

A környezet formai és mennyiségi összefüggései célja:

- A gyermek környezete megismerése során olyan matematikai tapasztalatokhoz, ismeretekhez jusson, melyeket a mindennapi tevékenységeiben képes alkalmazni.
- A gyermek matematikai képességeinek fejlődése.

A környezet formai és mennyiségi összefüggései feladata:

- Több érzékszerv bevonásával, változatos tevékenységek során matematikai tartalmú tapasztalatok szerzésének biztosítása.
- Gondolkodási stratégia alapjainak lerakása, kognitív folyamatok fejlesztése, matematikai képességek alapozása.

Az óvodapedagógusaink feladata:

- A matematikai nevelés és fejlődés hatékonyságának érdekében optimális feltételeket biztosítunk a sokoldalú tapasztalatszerzéshez, élmények gyűjtéséhez.
- Spontán és direkt helyzeteket teremtünk a matematikai érdeklődés felkeltésére.
- A mindennapi tevékenységekbe rejtett matematikai tartalmak tudatos előhívása révén megalapozzuk a matematikai szemléletmódot.
- Fejlesztjük problémalátásukat, problémamegoldó gondolkodásukat.
- Kihasználjuk a játékhelyzeteket a környezet formai, mennyiségi, téri sajátosságainak felfedeztetésére.
- Összehasonlítást, szétválogatást, sorba rendezést, mérést végeztetünk.
- Megismertetjük a geometriai formákat és a szimmetriát, építések, alkotások, tükörhasználat és megfigyelések során.

- Segítjük a téri tájékozódás fejlődését, és téri relációk pontos megismerését.
- Fejlesztjük fogalom- és szókészletüket.
- Elfogadjuk a gyermekek sajátos logikáját, egyéni feladatmegoldásait.
- A módszerek, eszközök megválasztásánál is a differenciálás lehetőségeit alkalmazzuk.
- Segítjük a gyerekeket eljutni a spontán tapasztalások befogadásától a fogalmi gondolkodás alapjainak megjelenéséhez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen vállalkoznak a felvetett vagy felismert matematikai problémák megoldására.
- Képesek válogatni, sorba rendezni, összehasonlítani, hosszúságokat, mennyiségeket összemérni, párosítani, érzékelik az ugyanannyi fogalmát.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni. Elemi mennyiségi ismereteik vannak, biztonsággal mozognak a tízes számkörben.
- Építenek térbeli, síkbeli alakzatokat, ismerik a geometriai formákat.
- Megkülönböztetik a jobb és bal irányt, értik és követni tudják a helyeket kifejező névutókat.

5. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Önként és szabadon választható aktív személyiségfejlesztő játékos tevékenység, melynek az egyén vagy a közösség számára fontos kézzelfogható valódi eredménye van. A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok azonosságot mutat. Az óvodáskor elején a játéktól elválaszthatatlan, motivációja nem elsősorban a cél, hanem a tevékenység öröme. A fejlődés hatására egyre inkább fontossá válik a munka eredménye is, de a gyermek számára soha nem különül el teljesen a játéktól. A tapasztalatszerzésnek, a környezet megismerésének, az ehhez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége.

A munka jellegű tevékenységek során a figyelem, a kitartás, a feladattudat, céltudatosság, a testi képességek, a felelősség, az önértékelés, önállóság nagymértékben fejlődik.

A munka jellegű tevékenységek célja:

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését, felelősségvállalását.
- A gyermekek együttműködésének, szervezőképességének fejlesztése.
- A közösségért végzett tevékenység, a felelősségtudat kialakulása.

- Saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére való nevelés.

A munka jellegű tevékenységek feladata:

- A munka iránti igény felkeltése.
- Önállóság, önbizalom, önértékelés alakítása.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák, attitűdök alakítása, célszerű munkafogások elsajátítása.
- A közösen végzett munka és a közösségért végzett munka által a szociális, társas kapcsolatok alakítása.
- Tapasztalatszerzés és a környezet megismerésének biztosítása.

Az óvodapedagógusaink feladata:

- Tudatos pedagógiai szervezéssel, biztonságos, balesetmentes helyet, megfelelő időt, jó minőségű és a gyerekek életkorához illeszkedő eszközöket biztosítunk a munkához.
- Környezetbarát anyagokat, eszközöket használunk, az újrahasznosítás lehetőségeinek teret adunk.
- Megismertetjük az adott munkaeszközöket, azok ésszerű használatát, a munkavégzés legcélravezetőbb fogásait, sorrendjét, valamint a munka ellenőrzésének módját.
- Biztosítjuk a munka állandóságát, folyamatosságát.
- Lehetőséget teremtünk a differenciált önálló és csoportos munkavégzésre, amelyek fejlesztik a gyermekek képességeit, gazdagítják egész személyiségüket.
- Lehetőséget teremtünk a szociális kapcsolatok erősítésére, az egymástól való tanulásra.
- Felfedeztetjük a munka hasznosságát, szükségességét, eredményességét.
- Oly módon szervezzük a munkát, hogy a gyermekeket a bekapcsolódásra belső motiváció készítse.
- Biztosítjuk a munkatevékenység önkéntes vállalását, hogy a gyermekek örömmel és minél nagyobb önállósággal végezhessek.
- A gátlásos, visszahúzódó gyermekeket arra ösztönözzük, hogy részt vegyenek a közös tevékenységekben.
- Folyamatos, reális – a gyermek saját magához mért –, pozitív, fejlesztő értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségfejlődését.
- Gyermekeinket segítőkészre neveljük.

- Arra motiváljuk a családokat, hogy a gyermeküket önkiszolgálásra, önállóságra ösztönözzék.
- Betartjuk, és a gyerekekkel is betartatjuk a balesetvédelmi és higiéniai szabályokat.
- Megismertetjük óvodásainkat népi kismesterségekkel, üzem-, műhelylátogatások keretében különböző munkafolyamatokkal.

Munka jellegű tevékenységek:

- **Önkiszolgálás:**

Az étkezéssel kapcsolatos teendők önálló elvégzése. Asztalterítés saját részre, tányérok, poharak, evőeszközök, szalvéta elhelyezése. Saját teríték visszavitele a tálalókocsira. Az önállóságot a gyermekek fokozatosan, a tevékenység gyakorlása által érik el.

- **Közösségért végzett munka, segítség óvodapedagógusnak, felnőttnek:**

- A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő szintű, mértékű játék elrakás, rendrakás, szokáskialakítással.
- Tevékenységekhez szükséges eszközök kiosztása, elrakása.
- Terem rendezés, játéktérületek kialakítása önkéntes részvétellel.
- Csoportszoba dekorálása, díszítése

- **Alkalomszerű munka, alkalmi megbízatás, önálló tevékenység**

- Növénygondozás, kisállat gondozás, egyéni megbízatások teljesítése, szelektív hulladékgyűjtés, fűszer- és virágoskert gondozás.
- Otthoni előkészületet igénylő megbízatás (pl.gyűjtőmunka).
- Felkérés üzenetközvetítésre egyénileg, csoportosan.
- Az udvar rendben tartásában és évszakhoz kötődő munkákban való részvétel.
- Naposság
 - ✓ 4 éves kortól fokozatosan, önkéntes alapon.
 - ✓ Folyamat, teendők megismertetése, begyakorlása.
 - ✓ Napi kijelölés, közös megbeszélés alapján.
 - ✓ Nagycsoportban mindenki sorra kerül.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek az önkiszolgálásra, saját szükségletük önálló kielégítésére.
- Önállóan képesek a napos munka minden fázisának elvégzésére.
- Képesek a feladatok egymás közötti megosztására.

- A játékterületeket céljaiknak megfelelően használják és rendben tartják.
- Képesek a megkezdett munka végigvitelére, befejezésére.
- Örömet okoz számukra a sikeresen elvégzett munka.
- Szívesen vállalkoznak a közösségért végzett munkára, megbízásokra.
- Megbecsülik mások munkáját, szívesen segítenek társaiknak.

6. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tudatos tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése, a tapasztalatok bővítése és az értékközvetítés minden esetben tevékenységekben, a gyermek aktív és egyre tudatosabb részvételével történik. Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból adódik, hogy személyisége a leginkább kipróbálható, elvégezhető tevékenységeken keresztül fejlődik. Ennek fő serkentője az óvodapedagógus, aki a hetirend szerinti kiemelt nevelési terület figyelembevételével, a tevékenységek komplex módon történő megszervezésével, személyre szabott pozitív értékeléssel biztosítja a gyerekek érdeklődésének felkeltését és fenntartását. Ebben az életkorban megismerni, felfedezni, játszani, dolgozni, tanulni és alkotni ugyanazt jelenti. A belső szükségletek által motivált cselekvések sikeres végrehajtása örömet szerez, és további cselekvésre ösztönöz. Minden tevékenységben jelen vannak a játék, a munka és a tanulás elemei. A cél az, hogy a gyermek minden típusú tevékenységet játékként éljen meg. Ennek feltétele, hogy önként, szabadon választhasson, a tevékenység elvégzése örömforrássá váljon, és általa tapasztalathoz, sikerélményhez jusson.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja:

- Az óvodás gyermek képességeinek, előzetes ismereteinek, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges kompetenciák, attitűdök megalapozása.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás feladata:

- Az utánzásos, spontán és szervezett tanulás lehetséges tevékenységeinek, formáinak biztosítása természetes és szimulált környezetben.
- A teljes gyermeki személyiség kibontakoztatása a tanulás irányítása során alkalmazott személyre szabott pozitív értékeléssel.

Óvodánkban a tanulás lehetséges formái:

- Utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás
- Szokások alakítása
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Óvodapedagógus által irányított tapasztalatszerzés, megfigyelés, felfedezés
- Gyakorlati probléma és feladatmegoldás
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, egyéni pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Óvodapedagógusaink feladata:

- Tanulást támogató környezet megteremtése megfelelő hely, idő, eszközök, módszerek segítségével
- A gyermekek megismerési vágyára, önkéntelen figyelmére támaszkodva egyéni és csoportos tapasztalatok, élmények, felfedezések biztosítása.
- Differenciált feladatadással életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő kihívások teremtése.
- Több érzékszervet foglalkoztató, megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás biztosítása tapasztalás, cselekedtetés, felfedezés, kutatás során.
- Gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, gondolkodás, cselekvő aktivitás motiválása az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben.

- Szabadon választható feldolgozási módok, önálló kezdeményezések pozitív értékelése, kreativitás erősítése.
- Az életkorban kívánatos magatartási formák, szokásrendszerek, viselkedési szabályok, erkölcsi tulajdonságok folyamatos alapozása, formálása.
- A majdani tanuláshoz szükséges képességek kibontakoztatása különböző tevékenységi területeken alkalmazott komplex, változatos, játékos eljárások, módszerkombinációk alkalmazásával.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek képesek a megadott szempontok szerinti önálló megfigyelésre.
- Képesek a megfigyelések alapján különböző összefüggések felismerésére.
- Kialakul bennük az igény, hogy a kapott feladatokat sikerrel oldják meg.
- Az önkéntelen emlékezeti bevézés, a felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés. Megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a tudatos felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartama, terjedelme, tartóssága, erőssége, könnyebbé válik a megosztás és az átvitel.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

7. A GYERMEKEK MÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE ÓVODÁNKBAN

Az óvodai mérések, értékelések szolgálnak alapul az óvodában, csoportban folyó oktató nevelő munka tervezéséhez, anyagához, a személyre, csoportra, óvodára szabott fejlesztések, stratégiai és operatív dokumentumok kidolgozásához, a PDCA ciklus megfelelő működtetéséhez.

Értékelés formái:

- **Normatív értékelés:** A gyermekek személyiségjegyeit vagy tudását az életkori és csoport jellemzőkhöz viszonyítjuk (pl. szabálykövetése a csoporton belül)
- **Kritériumra és standardra irányuló értékelés:** A gyermekek eredményeit külső tényezőkhez, kimeneti standardokhoz viszonyítjuk. (pl. iskolakészültségi szintfelmérés)
- **Leíró értékelés:** A gyermekek fejlődését önmagukhoz viszonyítjuk (pl. fejlődést nyomon követő írásos összegzés)

Az értékelésnek a következő funkciókat kell betöltenie:

- **Diagnózis:** A jelenlegi helyzet feltérképezése, tényezők azonosítása.
- **Mérés:** Mit sajátított el a gyermek?
- **Előrejelzés:** Fejlettségi szintje megfelelő a következő szakaszba való lépéshez?

Értékelés típusai:

- **diagnosztikus/kezdeti értékelés:** szerepe a helyzetfeltárás, döntés előkészítés.
- **formatív/folyamatos értékelés:** szerepe a fejlesztés, erősségek, gyengeségek feltárása
- **szummatív értékelés:** szakasz záró, minősítő értékelés

Adatgyűjtéshez használt módszereink:

- Megfigyelések (egyéni és csoportos)
- Beszélgetések (óvodapedagógusok, gyermekek, szülők, szakemberek)
- Alkotások, gyermekmunkák, tevékenységek elemzése
- Kérdőívek, tesztek, feladatlapok, mérések, mérőrendszerek

	Idő	Felmérést végző szakember	Felmérés célterülete	Dokumentáció
Kiscsoport	szeptember	logopédus (szülő segítségével)	korai nyelvfejlődés	KOFA 3 kérdőív
	szeptember	óvodapedagógus (szülő segítségével)	anamnézis	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	szeptembertől novemberig	óvodapedagógus	Bemeneti szint mérés	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	január	óvodapedagógus	félévi komplex fejlettségmérés	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	május	óvodapedagógus	év végi komplex fejlettségmérés	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	folyamatosan (szülői, pedagógusi kérésre)	logopédus, pszichológus	beszédhiba, beilleszkedési, viselkedési probléma	Logopédiai, pszichológiai feljegyzések
Középső	január	óvodapedagógus	félévi komplex fejlettségmérés	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	május	óvodapedagógus	év végi komplex fejlettségmérés	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	folyamatosan (5 éves kortól)	logopédus	beszéd- és nyelvi fejlettség	SZÓL-E szűrőrendszer

			olvasás- és írászavarok kockázata	
	folyamatosan (szülői, pedagógusi kérésre)	logopédus, pszichológus	beszédhiba, GMP, beilleszkedési, viselkedési probléma	Logopédiai, pszichológiai feljegyzések
Nagycsoport	október	fejlesztő pedagógus, óvodapedagógus, logopédus,	iskolakészültségi szintfelmérés	Iskolakészültségi szintfelmérés feladatlapja
	január	óvodapedagógus	félévi komplex fejlettségmérés	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	január 1-14	fejlesztő pedagógus, óvodapedagógus, logopédus	visszamérés az őszi iskolakészültségi szintfelmérésre (szükséges esetekben)	Iskolakészültségi szintfelmérés feladatlapja
	május	óvodapedagógus	év végi komplex fejlettségmérés	Fejlődés nyomon követő dokumentáció
	folyamatosan (szülői, pedagógusi kérésre)	logopédus, pszichológus	beszédhiba, GMP, beilleszkedési, viselkedési probléma	Logopédiai, pszichológiai feljegyzések

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolai életre megfelelő személyiségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolakezdéshez.

1. TESTI FEJLŐDÉS

A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kor körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai és a fogváltás megkezdődik. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését képes szándékosan irányítani.

2. LELKI FEJLŐDÉS

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a térészlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciáló képességnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozottan növekszik a figyelés tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő, nagy egyéni eltérések is lehetségesek).
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- Felismeri a napszakokat.
- Ismeri, és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét; a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait.

- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

3. SZOCIÁLIS FEJLŐDÉS

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészséges gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre gyermektársaival és a felnőttel, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális szakemberek segítségével végzett, folyamatos korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Programunkban a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

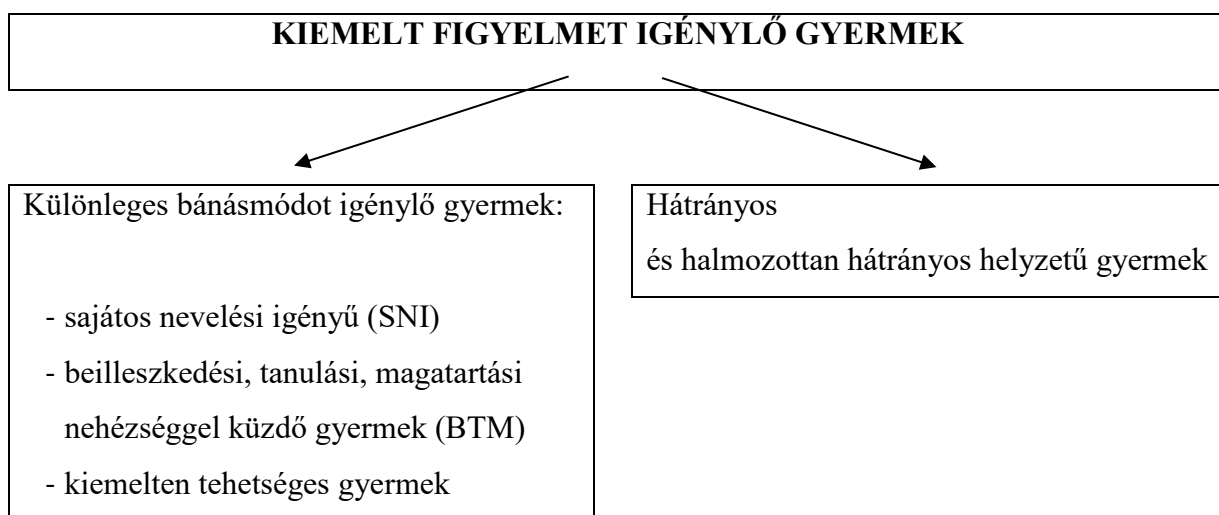
A fejlesztésbe bevont gyerekek esetében ép és kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével az optimális beiskolázást igyekszünk biztosítani.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskola készültiségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába készülő gyermekkel szemben.

VII. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI

1. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSNEK TÁMOGATÁSA

Pedagógiai programunkban kiemelten fontosnak tartjuk a másság elfogadását, az egyenlő hozzáférés biztosítását, az eltérő fejlődési ütemek támogatását, mindezt esélyegyenlőség biztosításával. Fontos, hogy a speciális szükségletű gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelés egészébe. Minden gyerek más, ezért e szemlélet és gyakorlat alapja a differenciálás, amely egyes esetekben részben az óvodapedagógus, részben más szakemberek által nyújtott speciális bánásmóddal, támogatással egészül ki. Az alkotói, pedagógiai fejlesztőmunka lényege, hogy a gyermeknek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

1.1. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

„A mostoha sors ütötte sebeket

Gyógyítsa tudás és szeretet”

(Weszlovits Ferenc, 1934)

1.1.1. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Óvodánk részt vesz a szakvélemény alapján integrált nevelésre javasolt gyermekek ellátásában, amennyiben intézményünk a gyermek körzetes óvodája.

Ők a fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban vesznek részt a tevékenységekben, és a gyógypedagógus által biztosított fejlesztésekre vannak kiemelve.

Az integrált nevelésünk célja:

A 3-7 éves sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi biztonságot nyújtó normál óvodai nevelése, beilleszkedésének támogatása, emberi méltóságának és jogainak biztosítása, megfelelő szakellátás keretében az optimális idejű beiskolázásra való felkészítése.

Az óvodapedagógus feladatai az integrációs folyamatban:

- Elfogadó, toleráns légkör megteremtése, a gyermek jelzéseinek, tüneti viselkedésének megértése.
- Az alapkészségek optimális fejlesztése mellett, egyénre szabott, differenciált képességfejlesztés a gyermek fejlődési sajátosságainak figyelembevételével.
- Az SNI gyermekek önbizalmának erősítése a közösség befogadó, toleráns, empátikus magatartásának formálása.
- Bensőséges kapcsolat kialakítása a gátlások oldása érdekében, dicsérettel, buzdítással.
- A gyermek számára legmegfelelőbb, leghatékonyabb eszközök, tevékenységek, módszerek kiválasztása, vonatkozó szakirodalom ismerete.
- Rendszeres egyeztetés a gyógypedagógusokkal, szülőkkel az érintett gyermek állapotáról, haladásáról és a szükséges feladatokról.
- Gyógypedagógus útmutatásai és javaslatai alapján a fejlődési út támogatása a csoportban végezhető tevékenységekkel (pl.mozgásfejlesztés, artikulációs bázis ügyesítés, kialakított hangok automatizálása)

Módszertani alapelveink:

- Tiszteletben tartjuk a hátrányok, fejlődési eltérések korrekciójánál a kompetenciahatárokat.
- Biztosítjuk, hogy a gyermek óvodai nevelés keretében kapja meg mindazokat az ellátásokat, amelyek fejlődését megfelelően segítik. A részszegregáció körültekintő szervezésével kerüljük a gyermekek túlterhelését.
- Érvényesítjük hátrányok kompenzálására a sérülés specifikus módszerek, technikák szakszerű megválasztását és alkalmazását.
- Csak a szükséges segítséget nyújtjuk, meghagyva a gyermek önállóságát.
- Törekszünk a perцепciós és motoros funkciók fejlődésének legintenzívebb szakaszában, a 3-6 éves korban, a várható optimális fejlődés megvalósítására.

Az integráció előnyei a sajátos nevelési igényű gyermekek számára:

- Átveheti az ép társak magatartásmintáit, követendő szokásait.
- A gyermek önbizalmát erősíti az a tény, hogy normál közösség teljes értékű tagja.
- Ép minta hatására jobban fejlődik önállósága, nagyobb eredmények elérésére törekszik.
- Egészséges és pozitív énképe alakul ki, és ez az énkép realisabb lesz, mivel ép gyermekek között lehetősége van, hogy sokkal realisztikusabban ítélje meg saját képességeit.
- Az életben elkerülhetetlenül előforduló frusztrációk tolerálási gyakorlata is korán kiépül, a gyermek hozzászokik ahhoz, hogy valamiben más, mint a többiek.
- A pedagógusok megfelelő hozzáállása esetén számos alkalma lesz annak megtapasztalására, hogy sok vonatkozásban ugyanarra, sőt egyes dolgokban jobb teljesítményekre képes, mint a többiek.

Az integráció előnyei az ép társak számára:

- Fiatal koruktól megtanulják, hogy elfogadják az egyéni különbségeket, ezáltal pozitívabban viszonyulnak a sérültekhez.
- Sokkal érzékenyebbé válnak más emberek nehézségei iránt.
- Rendszeresen együtt játszhatnak, tanulhatnak a másság jegyeit magukon viselő társaikkal, így megismerik őket.
- Megtanulják, hogy ők is képesek jó dolgokat tenni, vannak jobb képességeik.
- Gyakorolják a segítségadást, megalapozódik a mások iránti felelősségérzetük, empátiájuk.

Az integráció előnyei a sérült gyermekek szülei számára:

- Lakóhelyén marad gyermeke, zavartalan anya-gyermek, szülői, rokon kapcsolatok.
- Nem kell fokozottan éreznie azt, hogy gyermeke különbözik a többiektől, és szegregált nevelési, oktatási intézménybe kell járnia.
- Továbbra is aktív résztvevője marad gyermeke fejlődésének.
- Kevésbé érzik magukat elszigeteltnek, szorosabb kapcsolat van a pedagógusokkal, szülőtársakkal.
- Összevethetik gyermekük fejlődését a többiekével, így realisabb képet alakítanak róla.

Az integráció előnyei a pedagógus számára:

- Lehetőség nyílik az egyéni képességek differenciáltabb megítélésére.
- A módszertani fejlődés lehetősége, a leghatásosabb módszerek megismerése, és ezek hasznosítása minden (sérült és ép) gyermek esetében.
- A toleranciája, empátiája nő.
- Team munka (szülő-pedagógus-gyógypedagógus) erősödése, az egyéni felelősség csökkenése.

A sikeres integrációt támogató feltételek:

- Együttműködő, magas szintű pedagógiai és pszichológiai képességekkel rendelkező nevelőtestület, toleráns elfogadó alkalmazotti közösség.
- Korai felismerés, megfelelő diagnosztika és folyamatkövetés, irányított családsegítés.
- Felkészült gyógypedagógus, aki végzi a fejlesztést, segíti a szülők és pedagógusok munkáját.
- Megfelelő összetételű és létszámú gyermekcsoport.
- Hosszabb óvodai nevelés a lassúbb ütemű fejlődés, a korosztálytól való elmaradás kompenzálására.
- Szoros és hatékony együttműködés változatos formában a gyógypedagógus, óvodapedagógus, gyermek, szülő között.
- Célnak megfelelő hely, környezet, igényes eszközállomány, szakmai segédeszközök.

A sikeres integrációt akadályozó feltételek:

- ha a gyermek személyisége olyan, hogy nehezen alkalmazkodik, a közösségbe való beillesztése, beszoktatása hosszabb idő után is eredménytelen;
- ha a szülői ház támogató hatása hiányzik;

- ha a pedagógusok hozzáállása nem megfelelő;
- ha túl sok a „problémás” gyermek a csoportban;
- ha hiányzik a szakmai felkészültség, szakmai támogatás.

1.1.2. BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL KÜZDŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

Ezekben az esetekben általában fejlesztő pedagógiai megsegítést javasol a szakértői bizottság. Ez a tevékenység a fejlesztő pedagógus kompetenciájába tartozik és ő végzi a tevékenységet mikro vagy makro csoportos formában.

1.1.3. KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEKEK NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

„A korai ígéretnesség megcsillanása még nem tehetség, csak potenciál.”

/Bagdy Emőke/

Tehetségesnek azok a gyermekek tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén. Óvodások esetében csak arra irányuló hajlamról, tehetségígéretekről beszélhetünk, ami ebben az életkorban mozgásos, zenei, matematikai, vizuális, nyelvi képességek, kapcsán állapítható meg. Lehetséges, hogy egy gyermek egyes területeken kiemelkedő képességekkel bír, pl. jó kommunikációs készséggel, vagy kiváló zenei képességekkel, memóriával, de azt is tapasztalhatjuk, hogy ugyanaz a kisgyermek más területen, pl. pszicho-motoros fejlődésben hátrányokkal küzd.

A tehetséges kisgyermek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,
- egy dologgal kapcsolatosan az átlagnál sokkal hosszabb ideig tartó figyelemkoncentráció,
- gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs,
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban,
- korai figuratív rajzolás, alkotó tevékenység,
- valóság és fikció korai megkülönböztetése,
- fejlett humorérzék,
- absztrakt gondolkodás, amely ebben az életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten,

- korai betűfelismerés, olvasástanulás még négyéves kor előtt,
- matematikai készségek egyértelmű megjelenése (háromévesen 50-es számkörben összead, kivon),
- saját személyéről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése,
- szenvedélyes érdeklődés a külvilág, az emberek, a tárgyak, természeti jelenségek, zene, gépek működése stb. irányában
- fejlett koordináció és finommotoros mozgás

Cél: „Tehetség ígérek” gondozása.

Az óvodapedagógusaink feladata:

- A tehetségígérek felismerése, átlagon felüli adottságaik fejlesztése, emellett a gyenge területek erősítése támogató, szakszerű környezetben.
- A másság elfogadására alkalmas kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkörben differenciált, változatos tevékenységek lehetőségének biztosítása.
- Egyéni megoldások pozitív értékelése, önkifejezés serkentése inspiráló, kreatív eszközökkel, anyagokkal.
- A tehetségígérek speciális érdeklődésére épülő műhelyfoglalkozások szervezése (pl. Varázsceruza tehetséggondozó műhely) munkáik, eredményeik bemutatása.
- Szülők tájékoztatása gyermekük kiemelkedő képességeiről, együttműködés során bevonásuk a tehetségfejlesztő munkába.

2. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket fokozottabb odafigyelés, gondoskodás illeti meg.

Cél:

- A szociális hátrányok csökkentése egyenlő esélyek megteremtésével.
- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása, esélyteremtés.
- Gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembevételével.
- Gyermekközpontú, családoorientált szemlélet kialakítása.

- Intézményen belül a szegregációmentesség és egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.

Feladat:

- A gyermek és körülményének megismerése, a szociális háttér folyamatos figyelemmel kísérése.
- A hátrányt okozó tünetek feltárása: hátrányos helyzet, veszélyeztetettség, sajátos nevelési igény.
- A lemaradás mértékének és minőségének a meghatározása, felzárkóztatás megszervezése.
- A gyermek fejlődési ütemének, képességének megfelelő folyamatos segítségnyújtás biztosítása, a legoptimálisabb formában.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel, szakemberekkel.
- Rendszeres hiányzás jelentése, okok feltárása

Az óvodapedagógusaink feladata:

- A gyermekek eltérő szociokulturális környezetét figyelembe véve, feltétel nélküli elfogadást tanúsítunk, legjobb szaktudásunkkal, empátiával segítjük közösségbe illeszkedésüket, fejlődésüket, személyiségük kibontakoztatását.
- A gyermeki közösség részéről való elfogadás feltételeit a multikulturális szemlélet kialakításának segítségével, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségével megteremtjük.
- Drámajátékokkal, népi gyermekjátékokkal, mozgásos játékokkal segítjük a kölcsönös elfogadást.
- Egyéni különbségeket toleráló, elfogadó felnőtt modell értékű magatartást közvetítünk.
- A személyiség általános fejlesztésére fókuszálva, a gyermekek sajátos, egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve biztosítjuk a felzárkóztatást.
- Egyénre szabott célokat tűzünk ki a lemaradást mutató területeken és fejlesztési tervet készítünk.
- A fejlesztést, a gyermek érési folyamatához igazítjuk és értő figyelemmel, differenciált bánásmódot alkalmazva az életkori sajátosságoknak megfelelő eszközök biztosításával végezzük. Súlyos esetben szakember segítségét igényeljük.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében különösen figyelünk pozitív tulajdonságaik, erősségeik kiemelésére.

- A helytelen nevelési eljárásából adódó hibákat a családdal megbeszéljük, a neveléshez tanácsot, segítséget adunk, helyes szociális viselkedésminták elsajátítására ösztönzünk. Szükség esetén szociális segítő, óvodapszichológus bevonásával.
- Anyagi gondokkal küzdő családoknál a hátrányos helyzet okozta tüneteket, okokat a gyermekvédelmi felelős segítségével feltárjuk, felvilágosítást nyújtunk az igényelhető támogatásról, segítünk a dokumentumok kitöltésében.
- Óvodai előadások szervezésével, külső szakemberek támogatásával törekszünk a szülők tudatformálására, kulturális igény szintjének növelésére pedagógiai eszközökkel.

3. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A köznevelési valamint a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény értelmében feladatunk, a gyermek testi, szellemi, erkölcsi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése. A gyermekvédelmi munkát segítő háttérrel biztosítja a rendszeres kapcsolattartás a védőnővel, a szociális segítővel, a Pedagógiai Szakszolgálattal, és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal, az óvoda gyermekorvosával.

Az óvodai gyermekvédelmi munka célja:

- A gyermekek jogainak érvényesítése és tiszteletben tartása az óvodán belül és kívül.
- A gyermek védelme, veszélyeztetettségének megelőzése, figyelemmel kísérése, illetve megszüntetése.
- A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek optimális fejlesztése.
- Egyenlő bánásmód alkalmazásával a hátrányos megkülönböztetés elkerülésére, az esélyegyenlőség biztosítása.

Gyermekevédelmi feladataink:

- **Prevenció**
 - A családok anyagi, erkölcsi háttérének támogatása, kedvezményekhez való hozzáférés segítése.
 - Gyermek és szülői jogok érvényesítése.
 - Intézményi háttér biztosítása, szakemberek bevonása (gyermekvédelmi felelős, pszichológus, szociális segítő, logopédus, családgondozó, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).

- **Feltárás**
 - Problémák korai felismerése, okok keresése.
 - A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek státuszának a megkülönböztetése.
- **Megszüntetés:**
 - Felzárkóztatás megszervezése, induló hátrányok csökkentése (egészségvédő, mentálhigiénés).
 - Szülők támogatása, szülői szerep eredményes betöltésében.
 - Gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása.
 - Segítő szakemberek igénybevétele a probléma típusának megfelelően, szoros együttműködés

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- Nevelési év elején gyermekvédelmi munkatervet készít tevékenységek, felelősök, határidők megjelölésével.
- Az óvodapedagógusok bevonásával kiszűri a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Egyéni beszélgetéseket, tanácsadást tart a munkatársak számára.
- A szülőket tájékoztatja gyermekvédelmi tevékenységéről, fogadóórájáról, probléma esetén az óvodán kívüli segítségkérés lehetőségeiről.
- Rendszeresen beszámol a nevelőtestületi értekezleten a munkájáról, ellátja adminisztrációs feladatait.
- Figyelemmel kíséri a törvényi változásokat, továbbképzési, intézményközi munkaközösségi alkalmakon vesz részt.
- Összehangolja az intézmény gyermekvédelmi tevékenységét az óvoda dolgozói között.
- Szorosan együttműködik a szülőkkel, szükség esetén családlátogatáson, esetmegbeszélő konferencián vesz részt az óvodapedagógusokkal együtt.
- A védő-óvó hálózattal és a jelzőrendszerrel rendszeres kapcsolatot tart, szükség esetén hatósági eljárást kezdeményez.
- Írásos beszámolót készít a nevelési év végén.

Óvodapedagógus feladata:

- A gyerekek veszélyeztetettségének, hátrányos helyzetének felismerése.
- Szükség esetén azonnali jelzés a gyermekvédelmi felelősnek.

- Figyelemmel kíséri a rendszeres óvodalátogatást, lépéseket tesz a hiányzások okainak feltárása, megszüntetése érdekében.
- Gyermekvédelmi feladatok megvalósításában való aktív közreműködés.

Igazgató feladata:

- A kötelező felvételt biztosító óvoda - ha a gyermek betöltötte a harmadik Kt. 65 § (2) életévét - nem tagadhatja meg a gyermek felvételét, aki a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény 41§-a alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának az igénybevételére, illetve akinek a felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek képviselője és a gyermeki jogok érvényesülésének ellenőrzése.
- Felelős az ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért.

A gyermek hátrányos és veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- Anyagi jellegű problémák: tartós munkanélküliség
- Környezeti ártalom: italozó, bűnöző életmód
- Megromlott családi kapcsolat: rossz házasság, válás, csonka család
- Nevelési hiányosságok
- Egészségügyi okok

Az esetek függvényében a következő intézmények ügyintézőivel, dolgozóival tartunk kapcsolatot:

Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szombathelyi Tagintézménye, Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Intézmények, Városi Gyámhivatal, Polgármesteri Hivatal, Szociálpolitikai Osztály, Védőnői hálózat, Gyermekorvos, Rendőrség, Bíróság

A kapcsolattartás történhet szóban és írásban, betartva az iratkezelésre és a személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSE

1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Óvodapedagógusok

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, az óvodai nevelés kulcsszereplője azonban az óvodapedagógus, akinek személyisége, erkölcsi tartása meghatározó minta a gyermek számára és az óvodai életet magában foglaló tevékenységek fő szervezője.

Óvodapedagógusaink esetében törekszünk, hogy alapidiplomájukon kívül egyéb speciális végzettséggel rendelkezzenek, így biztosítva a pedagógiai programunk magas szintű megvalósítását.

Kíváncsún tartjuk, hogy az együtt dolgozó óvodapedagógusok speciális szakmai ismeretei, beállítódása és irányultsága harmonikusan egészítsék ki egymást, és szakmai képzésüket is e szemlélet támassza alá.

Gyógypedagógus

A város óvodáiban végzi az SNI gyermekek gyógypedagógiai ellátását, fejlesztését.

Pedagógiai asszisztens

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni haladási tempóját segíti, az óvodapedagógus útmutatásai alapján részt vállalva a gondozási és nevelési feladatokban. Az óvoda dolgozóival összhangban végzi a munkáját, segít megvalósítani a csoportok intézményen belüli és kívüli rendezvényeinek, programjainak a lebonyolítását. Időnként a gyermekek felügyeletét önállóan is megoldja, amennyiben nem fejlesztő tevékenységről van szó.

Dajkák

A dajkáknak az óvoda tiszta, egészséges, biztonságos környezetének a megteremtésében kimagasló szerepük van. Ők gondoskodnak a csoportszobák és a hozzájuk tartozó helyiségek tisztaságáról, rendjéről. Munkájuk a higiéniai szabályok kialakításában és betartásában, a fertőzések megelőzésében is nélkülözhetetlen. Mindezen alapvető feladataik mellett a csoportjukban szorosan együtt dolgoznak az óvodapedagógusokkal az óvodai gondozó-nevelő munkában, és időnként a gyermekek felügyeletét önállóan is megoldják, amennyiben nem fejlesztő tevékenységről van szó.

- Legyen megértő a dajka, ismerje a gyermekek gondolat- és érzelemvilágát, fejlődési jellemzőit.
- Legyen gyermekszerető, toleráns beállítottságú, aki tiszteletben tartja a gyermekek személyiségét, egyéni tempóját.
- Rendelkezzen tiszta, szép kiejtéssel, viselkedésével legyen követendő minta a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógusokkal karöltve, érezze magát felelősnek a gyermekek testi, lelki védettségéért, óvásáért.
- A következetesség a nevelésben nagyon fontos pedagógiai elv. Az elv megvalósulásának legyen segítője, az óvodapedagógus útmutatásai alapján, a kompetenciahatárokat betartva.
- Segítsen a gyermekek önkiszolgálásában, a játék és munka jellegű tevékenységek előkészítésében, együtt végzésében, a gyermekek napirendjének betartásában, a napirendben megjelölt feladatok megvalósításában.
- Aktívan vegyen részt a gondozási feladatok ellátásában (pl. étkezés, öltözködés, mosdóhasználat).
- Segítsen a fejlesztő tevékenységekhez kapcsolódó szervezési feladatokban.
- Segítse felügyelni a megbetegedő gyermeket.
- A gyermekek felügyeletével segítsen sétákon, kirándulásokon, külső programokon.

Óvodatitkár

Feladata, hogy a hatáskörébe utalt dokumentumok rendezett és bármikor ellenőrizhető állapotban legyenek, az ügyviteli rendnek megfeleljenek. Munkájával segíti az óvoda működésének gördülékenységét. Az ebéd és egyéb térítési díjak beszedését is ő végzi.

Karbantartó- udvari munkás

Gondoskodik az épület, illetve az udvar rendjéről, gondozottságáról, megfelelő műszaki állapotáról, biztosítva ezzel a gyermekek biztonságos és otthonos környezetét.

2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, berendezési tárgyai oly módon vannak kialakítva, hogy az teljes mértékben a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja. A terei otthonosak,

barátságosak, játékra motiválóak. A gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra hozzáférhető módon vannak elhelyezve, így azzal önállóan is tudnak tevékenykedni fejlettségüknek és képességeinknek megfelelően. Lehetőségeinkhez mérten törekszünk a természetes anyagok használatára, a harmonikus, esztétikus gyermek és munkakörnyezet megteremtésére, a színek és formák harmóniájára.

Az eszköz kiválasztásnál a következő elveket vesszük figyelembe:

- A nevelőtestület elemzése, javaslata alapja az eszközbeszerzés időszerűségének, sorrendiségének.
- Szem előtt tartjuk a gyermekek életkori- sajátosságait, testméreteit és fejlettségi szintjüket, sajátos nevelési igényüket.
- Törekszünk arra, hogy biztonságosak, egészségesek, természetesek, esztétikusak, jó minőségűek legyenek.
- Magas szinten, tudatosan és tervszerűen szolgálják Pedagógiai Programunk céljait, feladatait.

Tárgyi környezetünk biztosítja óvodásaink fejlődésének és nevelésének megfelelő feltételeit.

Helyiségeink:

Otthonosak

4 foglalkoztató terem, 4 gyermeköltöző, 4 gyermekmosdó, 1 fejlesztő szoba, 1 nevelői szoba, 1 személyzeti öltöző, 3 személyzeti mosdó-WC, 1 mozgáskorlátozottak számára is használható mosdó-WC, 1 tornaszoba, 1 szertár, 1 igazgatói iroda, 1 gazdasági iroda, 1 tálaló konyha és hozzátartozó helyiségek, 1 pince

3. ÁLTALÁNOS JEGYZÉK AZ ÓVODA FELSZERELÉSEIRŐL, ESZKÖZEIRŐL

Játékeszközök:

babaszoba eszközei, bútorzata; babakonyha felszerelése, bútorzata; eladópult; fodrászkellékek; építőjátékok; közlekedési játékok; állatok; vasút; autók; bábok, fejdíszek, bábparaván, dramatizáláshoz szükséges kellékek; társasjátékok; kirakók; memórijátékok; logikai játékok; dominók; puzzle; képességfejlesztő játékok; kreativitást fejlesztő játékok; finommotorikát

fejlesztő játékok; barkács felszerelés; Lego, Dupló, orvosi felszerelés; homokozó játékok; konstrukciós játékok, Okoskocka

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka eszközei:

különféle papírok, kartonok; rajzeszközök: különböző vastagságú háromszögű ceruzák, zsírkkréták, színes ceruzák, táblakkréták, filcek, pasztellkréták, különféle festékek, ecsetek; nyomdák, ragasztók, gyurma, agyag, gipsz + formák; szövőkeret, textilfilc, fonalak, gyapjú, olló, cérna, tű; gyöngyfűző; termések; homok, homokozó eszközök

Verselés, mesélés eszköztára:

mesés könyvek; papírszínházi mesék, keretek; mesés-, verses CD; bábok; bábparaván; fejdíszek, jelmezek; speciális kiegészítő készlet a beszédfejlesztéshez – mackók beszélgetnek; képek az anyanyelvi neveléshez; beszélgető kártyák, logopédiai készlet; GMP; papírszínház keretek és mesék, diavetítő és diafilmek, szívó-fújó, nyelvügyesítő gyakorlatok kellékei

Ének, zene, népi játék, tánc eszközei:

ütő és ritmus hangszerek; furulya; gitár; szintetizátor; kellékek a körjátékokhoz, tánchoz; CD lejátszók, CD lemezek, hangszertársasjáték, pendrive, hangszórók, hangfalak, music center, „Így tedd” rá eszközei

Mozgás eszközök:

mini és óriás trambulin; bordásfalak; mászókötel; hinta; gyűrű; hullahopp karikák; lépegetők; tollas- és egyéb ütők; egyensúlyozó tölcser; teke; célbadobók, körlaphinta; ugráló kötelek; füles labdák, rollerek; futóbiciklik, mászóakák; csúszdák; húzókötel; zsámolyok; különböző hosszúságú tornapadok; talajszőnyegek; gördeszkák; speciális mozgásfejlesztő eszközök (rudak, karikák, térrácsok, szerelőcsipeszek, különböző méretű „óriás” labdák, érzékelő labdák, Ayres eszközök) Ovi sport és Ovis labdaprogram eszközei, Mozgáskotta készlet

Külső világ tevékeny megismerése eszközei:

közlekedéssel kapcsolatos járművek, szőnyegek; évszakok, állatok, növények, gyümölcsök, testünk, egészséges életmód, környezetünk témáival kapcsolatos fejlesztő játékok; mágneses táblák; szemléltető képek; applikációs készlet; érzékelő játékok; nagyítók, rovarvizsgálók, kártyák, könyvek, lexikonok, növény és madárhatározók, földgömb, laptopok, projektor,

vetítővászon. szemléltető játékok, CD-k (Környezetünk hangjai, Állathangok) Okoskocka, oduk, madáretetők, szelektív hulladékgyűjtők, rovargarázs

A környezet megismerése során matematikai tapasztalatok, ismeretek megszerzéséhez szükséges eszközök:

minimat készlet; síkidomok; mérlegek, szortírozó és számoló készletek, színes rudak, korongok, kártyák, mérőeszközök

Munka jellegű tevékenységek során használt eszközök:

naposkötény; lapát, seprű, kerti szerszámok; öntözőkannák

Tevékenységekben megvalósuló tanulás során használt eszközök:

Az eszközjegyzékben felsorolt eszközök a tanulási folyamathoz, a tevékenységekhez szükségesek és felhasználhatók, a tanulási folyamatokat szolgálják.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

4.1. CSOPORTSZERVEZÉS

Óvodánk pedagógiai programjából adódik, hogy az általunk megfogalmazott és elfogadott cél és feladatrendszer megvalósítható mind homogén, mind heterogén csoportszerkezetben is. A gyermekcsoportok összeállításánál azonban törekszünk az azonos életkorú gyerekek egy csoportba sorolására. Így óvodánkban többségében homogén és/vagy részben osztott csoportokat szervezünk. Ezt elsősorban az optimális fejlődést elősegítő életkori egyensúly megteremtésére való törekvésünk, a csoportok által szervezett programok sokrétűsége teszi szükségessé, valamint az óvodánkat igénybe vevő szülők kéréseként is domináns igény.

4.2. NAPIREND

A gyermekek egészséges tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket., melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–45 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napi- és hetirendet a csoportban dolgozó óvodapedagógusok

állítják össze és beszélnek meg a gyerekekkel. Az életkornak és fejlettségi szintnek megfelelő életszervezés során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Az időkeretek rugalmas biztosítása adja az alapját a

- játéknak, szabad játéknak, játékban történő fejlesztéseknek,
- a választható kötetlen kezdeményezéseknek, az irányított és spontán tevékenységeknek,
- az étkezésnek, testápolásnak, öltözködésnek, pihenésnek,
- a mindennapos mozgásnak.

A napi és heti rendszerességgel visszatérő elemek biztosítják a folyamatosságot, kiszámíthatóságot, tervezhetőséget, állandóságot és biztonságot gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Fontos a játék kitüntetett szerepe, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előre haladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó - amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett - iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A napi 45 perces iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet a pedagógusnak kell megtervezni.

Az időkeretek az időjárástól, a kialakult vagy kezdeményezett tevékenységektől, ill. az ünnepektől, egyéb eseményektől függően változhatnak.

4.3. TEVÉKENYSÉGEK ÉS IDŐTARTAMUK A NAPIRENDBEN

Napirend minta

Időkeret	Tevékenység megnevezése
6:30-8:15	Gyülekezés, szabad játék, barkácsolás, differenciálás, egyéni fejlesztés megvalósítása
8:15-9:00	Étkezési előkészületek, folyamatos tízóraiás, munka jellegű tevékenységek, testápolási teendők. Szabad játék, tervezett játéktevékenység, barkácsolás, differenciálás, egyéni fejlesztés megvalósítása

9:00-10:00	Játék tevékenységben megvalósuló ismeretszerzés, tanulás, képesség-készségfejlesztés, differenciálás, tapasztalatszerzés útján Célzott iskolaelőkészítő, differenciált fejlesztés tanköteleskorú gyermekeknek, illetve játékba integrált egyéni és csoportos fejlesztő tevékenységek
10:00-11:30	Öltözködés, mindennapos mozgás, lehetőség szerint az udvaron, szabad játék, séta, kirándulások. Cselekvéses tanulás, ismeretek elsajátítása tapasztalás útján.
11:30-12:15	Étkezési előkészületek, munka jellegű tevékenységek, naposi munka, testápolási teendők, ebédelés
12:15-12:40	Ebéd utáni tisztálkodási teendők, készülődés a lefekvéshez.
12:40-14:40	Pihenés, mesélés, hosszabb történetek olvasása, alvás, nyugodt légkör megteremtése, folyamatos felkelés,
14:40-15:15	Öltözködés, tisztálkodás, folyamatos uzsonnázás, játék.
15:15-17:00	Szabad játék biztosítása az udvaron vagy a csoportszobában, spontán, játékos tapasztalatszerzés mozgás, hazabocsátás

Heti rend minta

Óvodapedagógus által szervezett tevékenységi forma		
Tevékenység ideje	Tevékenység megnevezése	
A hét minden napján: →mindennapos mozgás →verselés, mesélés,	➤ Szabad játék, tervezett játéktevékenységek ➤ A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalom és tapasztalás ➤ Mindennapos mozgás ➤ Verselés, mesélés ➤ Ének, zene, népi játék, tánc ➤ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ➤ Munka jellegű tevékenységek	Tanulás
Anyanyelvi nevelés		

Nyári élet

Óvodánk nyári időszakában, a jelentősen lecsökkenő gyermeklétszám miatt összevont csoportokban folyik az óvodai élet. Csoportösszevonásoknál lehetőleg az azonos életkorú gyermekek összevonására törekszünk, a megengedett maximális létszám figyelembevételével.

A nyári élet alapelvei:

- Szeretetteljes, odafigyelő minden gyermekért felelősséget vállaló légkör biztosítása.
 - A balesetmentesség figyelembevételével a víz, a levegő, a mozgás, a pihenés egyéni igényekhez igazított. Az időjárás függvényében a gyülekező időt is a szabadban töltség.
- Az óvodai élet, minden gyermeki tevékenység elsősorban a szabadban történik.

- A változatos játéklehetőségek előtérbe helyezése úgy, hogy az udvaron is lehetőség legyen a csoportban kedvelt gyermeki tevékenységek folytatására. A biológiai szükségletek folyamatos kielégítése: higiéniai igények, folyamatos folyadékbiztosítás, öltözködés. A játékidő a pihenőidő rövidülésével, alkalmanként esetleg megszűnésével hosszabbodjon meg.

A napirend nemcsak a közösség szervezése szempontjából fontos, hanem élettani vonatkozásai miatt is. Az egészséges és ritmikus életműködés azt kívánja, hogy az aktív tevékenységekre és a pihenésre ne ötletszerűen, hanem bizonyos rendszerességgel kerüljön sor. A napirend folyamat, és nem a nap szakaszokra való szétesése. Az óvodai élet rendszeressége nem jelent egyhangúságot, hanem a különböző elfoglaltságok váltakozását. A csoportok eltérő napirendjei sem tekinthetők merev sémának, hanem rugalmasan alkalmazandó vezérfonalnak, melyben kiemelt szerepe van a gondozásnak. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi a kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságukat, fejlődésüket, együttműködve a nevelő munkát segítő dajkával és pedagógiai asszisztenssel. Az életkor és a fejlettség erősen meghatározza a terhelhetőséget és a tempót. Kisebбекnél lassan megy az önkiszolgálás, többet kell aludniuk és a szabadban tartózkodniuk, viszont kezdeményezéseik időtartama rövidebb. Az évszak is befolyásolja a programot. Télen sok idő kell az öltözködéshez, nyáron a napi tevékenység nagy részét a kinti játék teszi ki. Az időjárás változásai is szükségessé tehetik a tervek rugalmas módosítását. A jól szervezett óvodai életben ismeretlen a kapkodás és a várakozás. A tevékenységek mellett az óvodában kell kielégíteni a napi alvásszükséglet egy részét. Az alvás az igazi passzív pihenés, ami az idegrendszer regenerálódását is lehetővé teszi. Az óvodás gyermek igényli a rendszeresen visszatérő tevékenységet, de a rendszertelenség és a siettetés kedvezőtlen hatású. Ugyanígy elfárasztja a tétlenség is. A csoportban viszonylagos csendet kell biztosítani anélkül, hogy a légkör rideg és komor lenne. Derűs környezetben a gyermek jól érzi magát, magatartása is nyugodtabb. A szabadban való tartózkodás, az udvari játék, a természetjárás, séta, mind-mind a kisgyermek testi-lelki-szociális fejlődését, fejlesztését szolgálja. A csoportszobán kívüli (szabad levegőn való) tartózkodás egészségfejlesztő hatását a környezet szépségének élménye, az élővilág közvetlen megismerése, a környezettudatos magatartás fejlesztése egészíti ki.

5. ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK, RENDEZVÉNYEK

Az ünnepek, a szokások, hagyományok egy közös érték jegyében olyan tevékenységformákat, bizonyos rítusokat tartalmaznak, melyeknek az együttes megélése, megvalósítása összeköti az adott közösség tagjait, legyen az család, vagy bármely egyéb emberi csoport. A közösen megélt élmények által közösségteremtő erejük van. Értéket közvetítenek, tiszteletre, megbecsülésre nevelnek, segítenek a világban való eligazodásban, „segítenek élni”. Az óvodáskorú gyermekek életében az élményekben gazdag jeles napok, ünnepek, kiemelkedő jelentőséggel bírnak. Egy-egy ünnep, „jeles nap ” nem csak különleges esemény, hanem iránytű, mely segíti őket a számukra még ismeretlen időben való tájékozódásban. A folyamatosan változó világban, a visszatérő, ismétlődő, a lényegüket tekintve mindig ugyanúgy, ugyanabban az időben történő események, azok rituáléi, az érzelmi biztonság erős védőfaktorát képezik. Biztosítjuk a közös készülődés, tervezgetés örömteli távlatát, hangsúlyt fektetünk arra, hogy a felnőttek és a gyermekek egyaránt tudjanak érzelmileg azonosulni a hagyományokkal, jeles napokkal, ünnepekkel.

Nemzeti kultúránk nagy múltú eleme, a magyar néphagyomány. A hagyományok az adott társadalom értékrendjét, világszemléletét tükrözik. Őseink a kerek esztendőt érezték egy egésznek, a legkerekebb időegységnek, melyen belül a természet körforgásával összhangban éltek, s végezték tevékenységeiket. Jól ismerték a Nap „járását” és a Hold változásait. Ez az ősi tudás a magyar néphagyományban, népművészetben ölt testet. Átörökítésével meg tudjuk mutatni gyermekeinknek azt a „tisztá forrást”, melyből évszázadokon keresztül táplálkozott a magyar nemzet, s mely visszavezet a gyökereinkhez. Ez az a kultúra, melybe gyermekeink beleszülettek, melynek társadalmi normái, szokásai, erkölcsi, etikai értékrendje születésüktől fogva beléjük ivódik.

Gyökerek nélkül nincs egészséges élet.

„Ha a lélek parlagon marad szinte hétéves korig, abban már nem terem meg, amit csak a korábbi művelés vethet el benne.” (Kodály Zoltán)

Óvodánk arculatát meghatározó ünnepeink, hagyományaink, rendezvényeink:

A családi ünnepek esetében elengedhetetlen, hogy tiszteletben tartsuk a család elsődlegességét és az ünnep napját. (pl. Mikuláskor, karácsonykor, húsvétkor csak az előkészület, a

ráhangolódás segítése az óvoda feladata. Egy-egy ünnep akkor kerüljön megünneplésre, amikor az ideje van.)

Óvodai szinten:

- Szüreti mulatság (szülőkkel közösen)
- Zene világnapja
- Magyar népmese napja
- Márton nap (szülőkkel közösen)
- Ünnepekhez kapcsolódó játszó és munkadélutánok (szülőkkel közösen)
- Mikulás
- Óvodapedagógusok hangszeres karácsonyi hangversenye
- Farsangi szokások
- Egészség hét
- Kiszézés
- Március 15. nemzeti ünnep
- Húsvét
- Gyermeknap
- Nagycsoportosok búcsúja az óvodától
- Juniális (szülőkkel közösen)
- Kirándulások

Zöld jeles napok, világnapok:

- Állatok világnapja - 10.04.
- Víz világnapja - 03.22.
- Föld napja - 04.22.
- Madarak, fák napja - 05.10.

Csoport szinten:

- születésnapok ünneplése
- anyák napja (szülőkkel közösen)
- élményszerző séták, kirándulások

- óvodapedagógusok által kiválasztott, a fejlődést elősegítő tevékenységek körét bővítő helyi és óvodai adottságokhoz, lehetőségekhez alkalmazkodó egyéb hagyományok, világnapok, népszokások, időjárás jósoló napok (pl. nagyok lucázás, pünkösddőlés)

Ajánlott jeles napok, népszokások, világnapok:

- Mihály nap - 09.29.
- Luca napja - 12.13.
- Magyar kultúra napja - 01.22.
- Mátyás napja - 02.24.
- Sándor, József, Benedek - 03.18-19-21.
- Pünkösöd szokásai, hagyományai
- Autómentes Európa nap - 09.22.
- Környezetvédelmi világnap - 06.05.

6. ALAPELLÁTÁSON KÍVÜLI EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK

Térítés nélküli szolgáltatások:

- Logopédia: hetente 2 alkalommal az 5-6-7 éves beszédhibás gyermekek ellátása a szűrések eredményeinek a függvényében
- Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek gyógypedagógiai ellátása a szakvélemények alapján meghatározott óraszámban
- Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási (BTM) zavarral küzdő gyermekek fejlesztő pedagógus által való megsegítése szakvélemény alapján
- Hit- és vallásoktatás szülői igények alapján (óvodai neveléstől elkülönülten szervezett)
- Egészségügyi ellátás (védőnő rendszeres tisztasági vizsgálat, fogorvos szűrővizsgálat, óvodaorvos - rendkívüli esetben)

Térítéses szolgáltatások:

Óvodánkban megfelelő pedagógiai kontroll mellett az alábbi programokat szervezzük - a szülők kezdeményezése és igényei alapján, költségtérítéssel:

idegen nyelv oktatás, zeneovi, korcsolyaoktatás, úszás, színház-bábszínház, gyermektánc, múzeumpedagógia, zenébérlet

7. NEVELŐTESTÜLETÜNK SZAKMAI DOKUMENTUMAI

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (ONOAP)

Helyi Óvodai Pedagógiai Program

Éves munkaterv

Csoportnapló

Tevékenységek éves tervezése

Csoportterv, mint a nevelőmunka alapja

Napirend, hetirend, szervezési feladatok (programterv)

A gyermekcsoport szokás – és szabályrendszerének tervezése, értékelése

Képességfejlesztés tervezése, értékelése

Feljegyzések a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekekről

Komplex foglalkozások rendszere és a hozzá kapcsolódó reflexiók

Gyermek fejlődésének nyomon követése:

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a KRÉTA rendszerben történik, A gyermekekhez tartozó területen fel vannak tüntetve a gyermek alapadatai, felügyeleti jog, jogviszony, nevelési adatok, csoport, gyermek fejlődésének nyomon követése, egyéb csatolt iratok, jelenléti ív.

amely a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A Kréta rendszer fejlődést nyomon követő dokumentumainak megtekintéséhez, a szülők részére a hozzáférés biztosítunk.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltés kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalma:

- a gyermek fejlődésének nyomon követése lap:
- anamnézis űrlap
- új bejegyzés fül alatt: a beszoktatás tapasztalatai, logopédiai szűrések (nyelvi, Szól-e? vizsgálat), a gyermek fejlődésével, viselkedésével kapcsolatos feljegyzéseket, valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket
- új értékelés felvétele fül alatt: a gyermek érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-mozgásfejlődését, a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt, a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a tanköteles kor betöltését megelőző évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek

Gyógypedagógiai ellátásba és fejlesztőpedagógiai ellátásba bevontak

- Fejlesztési tervek
- Szakértői szakvélemények és dokumentumok
- Egyéni fejlesztés ütemezése
- A haladás dokumentálása, folyamatdiagnózis
- Felülvizsgálati és kontroll eredmények

8. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

8.1. ÓVODA ÉS CSALÁD KAPCSOLATA

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. A kettő összhangja, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel, a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele. Az óvoda nem vállalhatja át a család nevelési feladatainak megoldását, de hozzájárulhat a családi szocializáció esetleg kedvezőtlen hatásainak enyhítéséhez. A jó

együttműködés alapja a személyiség tiszteletben tartása (gyermek, felnőtt, pedagógus), nagyfokú tapintat, tolerancia, rugalmasság, egymás céljainak elfogadására való képesség. A nevelő, partneri viszony csak előítélet mentes, kölcsönös bizalmon alapulhat, ahol fontos a rendszeres, korrekt tájékoztatás, a nevelés összhangjának megteremtése. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás elvei:

- Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi - partneri viszonyban, valósuljon meg.
- Az óvodapedagógus közvetítsen korszerű és követendő mintát, legyen támasza és segítőtársa a szülőknek gyermekeik nevelésében, és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátásában.
- Az intervenciós gyakorlatunk mindig a családhoz illesztett segítségnyújtást és megoldást kínálja.
- Az óvoda legyen nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira, pedagógiai programunk megalkotásakor az igényeket vegye figyelembe Az óvodapedagógusok és a szülők kölcsönösen alkalmazkodjanak egymáshoz.
- Az óvoda-család kapcsolata legyen folyamatos.
- Az óvodapedagógusok keressék a kapcsolatépítés hatékony fórumait és módszereit.

Kapcsolatból adódó feladataink:

- Évi 2 alkalommal biztosítjuk fogadóóra keretében a szülőknek, hogy gyermekük fejlődéséről részletes tájékoztatást kapjanak.
- Évi 3 alkalommal tartunk szülői értekezletet, a digitális rendszeren keresztül folyamatos a szülők tájékoztatása.
- Segítjük a szülők önszerveződését a hatályos jogszabályoknak megfelelően.
- Közös programok, ünnepek, előadások és rendezvények keretében teremtünk alkalmakat az óvodai életbe való bekapcsolódásra, betekintésre, az együttműködés elmélyítésére. Segítséget nyújtunk a szociális hátrányokkal küzdő családoknak a törvényi keretek között járó, az önkormányzat által biztosított lehetőségek kihasználásában.
- A nevelési gondokkal küzdő családoknak felajánljuk az óvodapszichológus, a szociális segítő és a szakszolgálatok segítségét, felkészítve a szülőt az intézmények képviselőivel való találkozásra és együttműködésre.

- Vészhelyzet esetén online felületeken ajánljuk fel az együttműködés lehetőségeit és nyújtunk támogatást a családoknak.
- Biztosítjuk óvodánk helyi programjának megismerését.
- Segítjük a szülők tájékozódását az általános iskolák programjainak megismerésében. Évente összevont szülői értekezletet szervezünk a partneriskolák képviselőinek részvételével.
- Figyelembe vesszük a szülők óvodánkról alkotott véleményét, javaslatait, önkéntes segítségüket elfogadjuk

Óvoda és Szülői Közösség /SZK/ kapcsolata:

Az óvodánkba járó gyermekek szülei a köznevelési törvényben meghatározott jogok és kötelességek gyakorlása érdekében Szülői Közösséget működtetnek. A nevelőtestület minden lényeges kérdésben, az SZMSZ-ben meghatározott módon kikéri a SZK véleményét. Az SZK tagjai tájékoztatják a családokat az őket érintő kérdésekben, koordinálják a jelentősebb óvodai rendezvényeken a szülők segítő, támogató együttműködését.

8.2. ÓVODA ÉS TÁRSINTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodába lépés során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében. Kapcsolataink kiterjednek a szomszédos bölcsődékre, ahonnan a gyermekek többsége óvodánkba érkezik, illetve azokra az iskolákra, ahová a tanköteles kort elérő gyermekeink indulnak, valamint törekszünk a városban lévő óvodákkal történő szakmai kapcsolattartásra, és a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítására, szakmai kapcsolat ápolására.

Kapcsolataink alapelve:

- Kölcsönös nyitottság.
- Közös felelősség a gyermekek új környezetbe történő beilleszkedéséért, érzelmi biztonságuk megteremtéséért, folyamatos, kiegyensúlyozott optimális fejlődésükért.
- Kölcsönös érdeklődés, bizalom és tisztelet egymás nevelőmunkája iránt.
- Korrekt, segítőszándékú, a gyermek érdekét képviselő tájékoztatás.

A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere, hasznos információkat ad a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről. Az átmenetet segíti a két intézmény, és a gyermek gondozásáért, nevelésért felelős felnőttek kapcsolatfelvétele.

Az iskolákkal való kapcsolattartásban óvodánk nyitott és kezdeményező. Ennek formái, módszerei alkalmazkodnak a helyi sajátosságokhoz, szükségletekhez, feladatokhoz. Speciális képességekkel, adottságokkal rendelkező gyerekek kiszűréséhez segítséget nyújtunk rajz-, torna-, vonalán.

Nagycsoportosaink iskolai látogatáson vesznek részt. Az együttműködési megállapodás keretében szülői értekezletre meghívjuk a leendő tanító néniket, hogy a szülők személyesebb kontaktusba kerülhessenek velük, és kérdéseikre választ kapjanak.

A tanév harmadik hónapjában konzultálást tartunk az óvodapedagógusok és tanítók között (óvoda - iskola átmenet, beilleszkedés, után követés).

8.3. ÓVODA ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA

A kultúra iránt fogékony gyermekek felnevelésének elengedhetetlen eleme, hogy óvodásaink rendszeres látogatói legyenek a közművelődési intézményeknek és a művészeti nevelésnek helyet adó színtereknek. (AGORA- Szombathelyi Kulturális Központ, Berzsenyi Dániel Könyvtár, Múzeumfalu, Savaria Múzeum, Iseum Savariense Régészeti Műhely és Tárház, Smith Múzeum, Bartók Béla Zeneiskola, Szombathelyi Művészeti Szakgimnázium, Mesebolt Bábszínház, a Savaria Szimfonikus Zenekar, a Weöres Sándor Színház, Herényiek Háza) Az általuk felkínált lehetőségekkel rendszeresen élünk, a velük való együttműködést mi is kezdeményezzük és tudatosan használjuk fel nevelési feladataink megvalósításához.

8.4. ÓVODA ÉS SEGÍTŐK KAPCSOLATA

A szakszolgálatokkal (Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szombathelyi Tagintézménye, Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága) a kiemelt figyelmet érdemlő és a logopédiai terápiába bevont gyerekek kapcsán szoros, együttműködő a kapcsolatunk.

Szakovélemények és útmutatások, javaslatok figyelembevételével támogatjuk az SNI gyermekek integrációját. a BTM-es gyerekek fejlesztő pedagógus általi megsegítését. A

fejlesztésben, terápiában részvevő gyógy és fejlesztő pedagógusokkal rendszeres szakmai konzultációkat, belső továbbképzéseket szervezünk.

Rendszeres a kapcsolattartásunk a Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálatával.

Óvodai szociális segítő tevékenység:

Jogszabályi háttér: a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek személyi, szakmai feladatairól és működés feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet.

A szolgáltatás célja: a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munkaeszközeivel támogatást nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.

Észlelő jelzőrendszer:

a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a nevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(2012. VIII.31. EMMI rendelet 129 § (2) bekezdése szerint közreműködünk a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében. Ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermek jogi képviselőjével, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Egészségügyi ellátás:

- Védőnő rendszeres tisztasági szűrővizsgálata
- Fogászati szűrővizsgálat
- Gyermekorvos látogatása rendkívüli esetben (pl. járvány, baleset)
- Egészségnevelési tevékenység

Óvoda és Munkaközösség kapcsolata:

Óvodánkban a pedagógusok szakmai munkaközösséget hoznak létre, melynek vezetőjét az igazgató bízza meg, legfeljebb öt évre. A munkaközösség - az SZMSZ-ben meghatározottak szerint – részt vesz az óvoda szakmai munkájának irányításában, tervezésében, szervezésében,

ellenőrzésében és gyakorlati, módszertani segítséget nyújt pedagógiai programunk magas színvonalú megvalósításához.

Óvoda és Fenntartó kapcsolata:

A Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése által hozott rendeletek, szabályozásuk szerint járunk el. A fenntartó felé irányuló kötelezettségeinknek eleget teszünk. Az óvoda működtetése, költségvetése és tanügyigazgatási feladatainak összehangolása, ellátása érdekében együttműködő, partneri viszonyra törekszünk.

Óvoda és Hungast Elamen Zrt. kapcsolata:

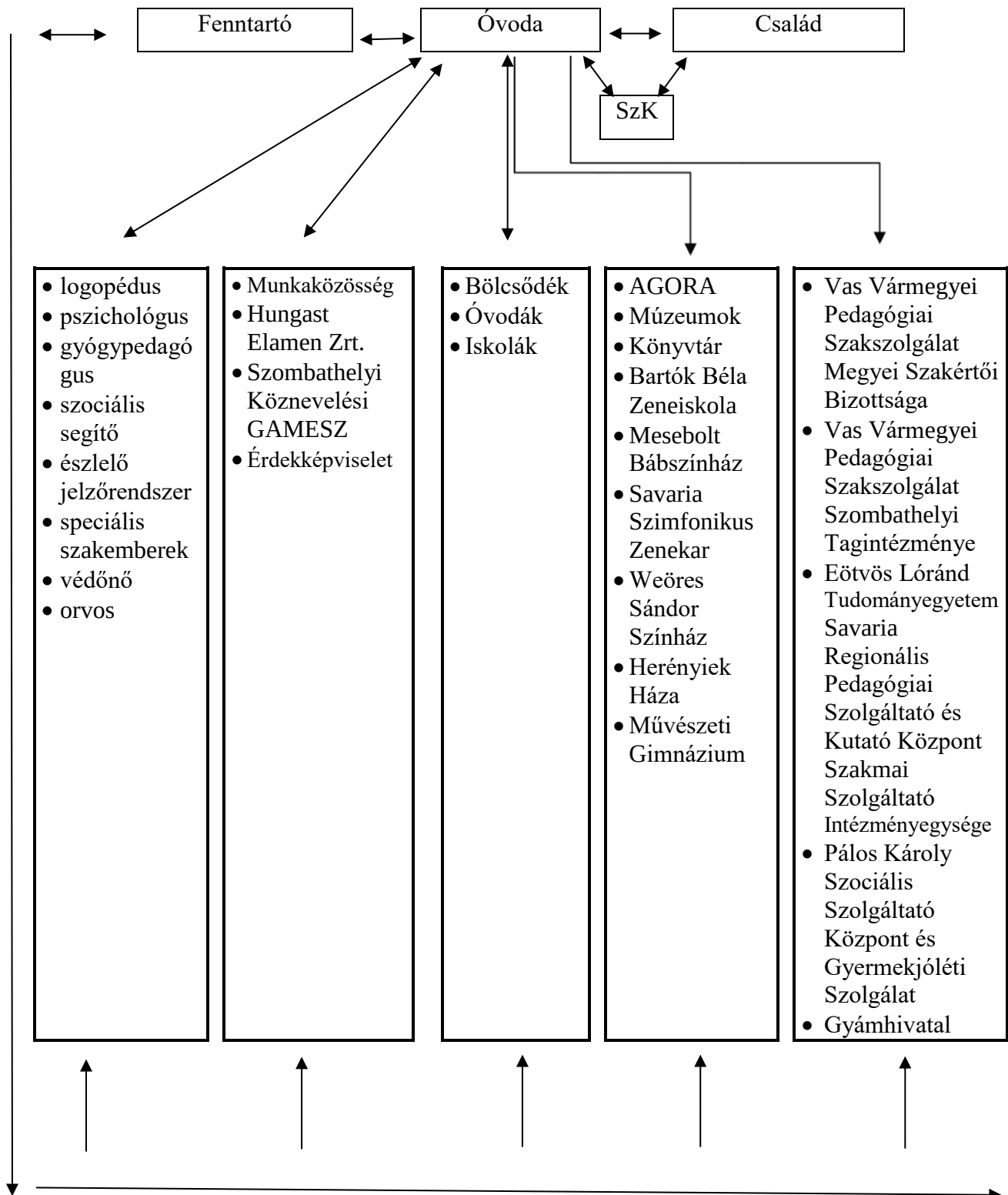
A gyermekek korszerű étkeztetése érdekében partneri együttműködésre törekszünk.

Óvoda és Érdekképviselő kapcsolata:

A munkavállalói érdekképviseléssel az igazgató működik együtt az SZMSZ-ben meghatározottak szerint.

9. KAPCSOLATOK MODELLJE

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és egyéni szükségletekhez. a kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

10. VÉSZHELYZET KEZELÉSI TERV

Kialakulhatnak olyan váratlan helyzetek (pl. pandémia), szituációk, amikor az óvodapedagógusnak nincs lehetősége közvetlen személyes kapcsolatot fenntartani a gyermekekkel, családokkal, ezért más együttműködési formát szükséges találni a neveléshez. Szerencsére a mai kor informatikai eszközei és platformjai lehetővé teszik, hogy olyan intervenciós gyakorlatot alkalmazzunk, melybe leghatékonyabban megtaláljuk a segítségnyújtás gyermekhez, családhoz illesztett megoldásait.

Feladatunk az online kapcsolattartás szülőkkel és gyermekekkel, emellett a megfelelő adminisztrációs tevékenységek ellátása.

Részfeladataink a következők:

- A zárt Facebook csoportban óvodapedagógus által szülőknek felajánlott online együttműködés, új lehetőség megteremtése az óvodai oktató-nevelő munka folytatására.
- A szülők számára érthető instrukciókkal, magyarázatokkal feltöltött nevelési tervek, heti tervek rendszeres kidolgozása és továbbítása.
- A gyermekek életkorának, érdeklődésének, fejlettségének megfelelő igényes, de ugyanakkor praktikus, otthon is kivitelezhető, gyakorolható, betartható tartalmak választása, közvetítése (pl.: videó, hanganyag, internetes oldalak, link) az óvodai csoportnapló alapján.
- Olyan motiváló játékok, feladatok, tartalmak megosztása a facebook csoportban, melyek támogatják óvodai nevelésünk feladatait, tevékenységeit és örömteli megvalósításuk otthoni körülmények között is elérhetővé teszi a kívánt fejlődési célt.
- Szülők folyamatos támogatása csoportos és személyre szabott formában - javaslatok, kérések, egyéni szükségletek - együttműködő partneri viszony keretében.
- Visszacsatolás formáinak megteremtése, rendszeres nyomon követése (pl.: produktumokról készült fotó, video chat, gyermeki alkotások későbbi bemutatása)

IX. ZÁRÓGONDOLAT

A mindennapi pedagógiai gyakorlatban a nevelési gondok gyakoriságának növekedése, a problémák súlyosbodása, összetettsége az intézményes nevelés keretei között folyó nevelés, tanítás feladatait sokrétűbbé, bonyolultabbá tette.

Ehhez mi, gyakorló pedagógusok, úgy tudunk hozzájárulni, ha teszünk azért, hogy mind az oktatáspolitikai szintjén, mind az intézmények önmeghatározásában, mind saját magunk és kollégáink gondolkodásában kellő hangsúlyt kapjanak azok a felismerések, amelyek azzal foglalkoznak, hogy mindenkinek a maga helyén mit kell ahhoz változtatnia, hogy minden egyes gyermek esélyei növekedhessenek.

Nem terveztünk mást, csak azt, ami a gyermek érdekében áll.

Nevelőmunkák lényege, hogy az óvodapedagógus hatékonyan legyen jelen a gyermekek között, segítsen nekik, hogy játszani tudjanak, teremtsen meg számukra az ehhez szükséges optimális környezetet. Nem várunk csodát, - amit teszünk, az elősegíti, de nem dönti el a gyermek későbbi útját -, de bízunk munkánk sikerében, hiszen azt, hogy milyen lesz a majdani felnőtt, 6-7 éves korig jelentősen befolyásolhatjuk.

Hisszük, hogy minden ember abban eredményes, amihez a legjobban ért, és amit a legjobban kedvel, ambícióval végez!

„Ha teheted, kézzel, fejjel, szívvel, személyes érdeklődésből indítatva,
szabadon játszva, próbálkozva, tévedve, egyéni ütemben haladva,
az önkifejezés lehetőségeivel élve, kreatívan, leleményesen,
önállóan, felfedezve, önbizalommal, felelősséggel,
tárgyi, érzelmi biztonságban, gazdag, ihlető környezetben,
figyelmes segítséggel, ösztönző támogatással,
szeretettel, megértéssel befogadva, jó szándékkal bírálva,
nyitottan, rugalmasan tolerálva, egyéni különbségeket tiszteletben tartva,
szárnyakat adhatsz óvodásaidnak!”

/Zsámboki Károlyné/

X. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A program hatálya

Hatálybalépés ideje: 2025. szeptember 1.

A program érvényességi ideje:

2025. szeptember 1-től határozatlan időre szól.

A felülvizsgálat rendje:

Teljeskörű felülvizsgálat 5 évenként a nevelőtestület által, illetve jogszabályi változásnak megfelelően.

Módosításának lehetséges indokai:

- törvényi változás
- feladatváltozás
- a nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján
- a program gyakorlati megvalósításának folyamatos elemzéséből, értékeléséből adódó korrekció

A program nyilvánossága:

Megtekinthető:

- A fenntartónál
- Az óvoda irattárában
- Az igazgatónál
- Elektronikus felületen- OH

A dokumentumról tájékoztatást az igazgató ad.

Pedagógiai programunk ellenőrzési, értékelési rendszere

A program ellenőrzésében, értékelésében - az igazgató, az igazgatóhelyettes, a munkaközösség vezető irányításával valamennyi óvodapedagógus részt vesz egy-egy nevelési-fejlesztési területen belül.

Az értékelés szempontjai, területei:

- eddigi nevelő-fejlesztő munkánk értékelése
- óvodai tevékenységrendszerünk
- a gyermekek készség és képességszintje
- szokás és szabályrendszerünk
- működési feltételeink (tárgyi, személyi)
- óvoda dokumentumai

A helyzetfeltáró értékelések segítik felfedni az eredményeinket, hiányosságainkat és meghatározzák a továbblépés feladatait.

Az értékelés, elemzés kiterjed:

- arra, hogy a programban megfogalmazott nevelési-fejlesztési tartalmak megjelennek-e a gyermekek nevelésében,
- kiemelt nevelési területeink eredményességére, hatékonyságára,
- az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés területeire,
- az óvodai élet tevékenységformáira

Az értékeléshez, elemzéséhez felhasználjuk az óvoda dokumentumait, valamint a fejlesztő-nevelőmunka közvetlen megfigyelésen alapuló tapasztalatait.

Az értékelés, elemzés szempontjainál az óvodáskor végére elérendő és az alapprogramban megfogalmazott és kívánatos fejlettségi szint, fejlődési eredmények az iránymutatók.

TARTALOMJEGYZÉK

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

KEDVES OLVASÓ! 1

I. BEVEZETŐ 2

1. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR 3

II. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA 4

1. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI 4

2. AZ ÓVODA TERMÉSZETI KÖRNYEZETE 5

3. AZ ÓVODA ÉPÜLET – ÓVODAKRÓNIKA 5

4. ÓVODAUDVAR 6

5. AZ ÓVODA FELSZERELTSÉGE 6

6. AZ ÓVODA TÁRSADALMI KÖRNYEZETE 7

7. A CSALÁDOK ÉS GYERMEKEK SZOCIOKULTURÁLIS JELLEMZŐI 7

III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP 8

1. GYERMEKKÉPÜNK 8

2. ÓVODAKÉPÜNK 9

3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA 10

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI 11

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI 12

1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA - EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM 12

1.1. Mozgás, edzés 14

1.2. Gondozás 15

1.3. Egészséges és biztonságos környezet 19

1.4. A környezettudatos életvitel, környezetvédelem és –óvás 20

1.5. Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése 21

2. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS 23

2.1. Befogadás-beszoktatás 26

3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA 27

3.1. Anyanyelvi fejlesztés, nevelés 27

3.2. Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása 30

V. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI	32
1. A JÁTÉK	33
2. MŰVÉSZETI, ESZTÉTIKAI NEVELÉS	38
2.1. Verselés, mesélés	38
2.2. Ének, zene, népi játék, tánc	41
2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	45
3. MINDENNAPOS MOZGÁS	47
4. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	51
4.1. Természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés, környezetvédelem	51
4.2. A környezet formai és mennyiségi összefüggései	54
5. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	55
6. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	58
7. A GYERMEKEK MÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE ÓVODÁNKBAN	60
VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	62
1. TESTI FEJLŐDÉS	62
2. LELKI FEJLŐDÉS	63
3. SZOCIÁLIS FEJLŐDÉS	64
VII. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI	65
1. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSNEK TÁMOGATÁSA	65
1.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése	65
1.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése	66
1.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztése	69
1.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése	69
2. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	70
3. GYERMEKVÉDELMEML ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	72
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET SZERVEZÉSE	75
1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK	75
2. TÁRGYI FELTÉTELEK	76

3. ÁLTALÁNOS JEGYZÉK AZ ÓVODA FELSZERELÉSEIRŐL, ESZKÖZEIRŐL	77
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	79
4.1. Csoportszervezés	79
4.2. Napirend	79
4.3. Tevékenységek és időtartamuk a napirendben	80
5. ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK, RENDEZVÉNYEK	83
6. ALAPELLÁTÁSON KÍVÜLI EGYÉB SZOLGÁLTATÁSOK	85
7. NEVELŐTESTÜLETÜNK SZAKMAI DOKUMENTUMAI	86
8. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	87
8.1. Óvoda és Család kapcsolata	87
8.2. Óvoda és Társintézmények kapcsolata	89
8.3. Óvoda és Közművelődési intézmények kapcsolata	90
8.4. Óvoda és segítők kapcsolata	90
9. KAPCSOLATOK MODELLJE	93
10. VÉSZHELYZET KEZELÉSI TERV	94
IX. ZÁRÓGONDOLAT	95
X. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	96
TARTALOMJEGYZÉK	98